

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 5 του Δεκέμβριον 1904 | ΓΡΑΦΕΙΑ 'Οδός Οικονόμου: αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 123

ΠΙΝΔΑΡΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ

Καθησίων υδάτων λαχούσαι, αἱ τε
νατετε καλλίπυλον ἔδραν...

(Ὀλύμπ. 1Α)

Ὁ Νάρες ποῦ τοῦ Κίχμου τὰ θέματα σὰς λέγων,
Καὶ σὴν πατρίδα κίθεσε τῶν ὁμορφῶν ἀλόγων,
Βασιλέας τοῦ Ὁρχομενοῦ τοῦ καρπεροῦ, καὶ σάπη
Τῆς ξυγοροῦτῆς γῆς τοῦ Μινύα κ' ἀπ' τὰ παῖνι τὰ
[χορῶν]

Πατριὰν, γοητῆτε με, Χάρες ἐσεῖς τοῦ ἀνθρώπου
Τὰ προσήματα καὶ τὰ γινῶν μ' ἐσῶς γίνονται πάντα,
Κι ἂν εἶται κενεὶς ὁμορφος, σοφός, καὶ δοξασιμένος,
Καιμαρωμένος Νάρες θεῖς, εἶναι ἀπὸ σῶς, καὶ δίχως
'Εσῶς γ' ἀναγαλλιάσονται μήτε οἱ θεοὶ μποροῦνε,
Σωστά, λαμπρὰ, μὲ τοὺς χοροὺς καὶ μὲ τὰ φαρ-
[τόνια]

Στὸν οὐρανὸν κἄθε χωρῶς ἐσεῖς φυλάχτες εἰστε,
Καὶ θρονασιμένες δείχρασε τοῦ Ἀπόλλωνα τὸ πλάγ
Τοῦ χρυσοδόξου θεοῦ, καὶ τῆ μεγαλοσύνη
Τοῦ Ὀλύμπιου τοῦ πατέρα σῶς αἰώνια διαλαίεστε!

Κίχης τοῦ πρώτου μὲσ' τοῖς θεοῖς, οἱ αἰβαστῆ
[Ἀγλαῖα,

Κ' ἐσῶ, Φροσύνη, ποῦ ἀγαπᾷς τῶν τραγουδιῶν τὸν
[ἦχο,

Κ' ἐσῶ ποῦ τὰ ἐρωτιέεσαι, Θαλία, τὰ τραγοῦδι,
Λαοδοῖτε με, ἀγναντεῖτε το, καλόνηχο σιμόνι,
Σὺ νὰ κρητιέται ἀνάερα, τάλιαφροπινηγῶνι.
Μὲ ἕμνο σοφὸ σὲ λυδικὴ ἰσμονία ταιριασμένο
Τραγοῦδοῦ τὸν Ἀσώπιχο. Ἀσώπιχε, γὰρ σένα
Καὶ ἡ ξυκουσὴ γῆ τοῦ Μινύα σὰ Ὀλύμπια, νά!
[γινῆτρα]

Κ' ἐσῶ, τοῦ Ἑμνου ἀντίλαλε, κρέξε ομορφίσειν τῶρα
Κίχου σὴν κατασκότεινη τῆς Πελοποννήσου χώρα
Καὶ ζῆτα τὸν πατέρα του, Κλεόδαμο τὸν κούζουρ,
Καὶ πῆς του πῶς ὁ γόνος του, τὰ γένειο παλλημάρι,
Στεφάνωσε σὴν ἀγκαλιὰ τῆς φημιωμένης Πίσσας
Τὰ δοξασιμένα νῆα του μὲ τὰ φτερά τῆς Νίχης!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο ΑΡΑΠΗΣ ΠΟΥ ΒΟΣΚΕΙ ΤΑ ΛΕΦΤΑ ΤΟΥ

(Λαγκάδια τοῦ δήμου Λαγκαδίων τῆς Γορτυνίας).

Εἰς τὴ θέση Πουρνάρι λέν πῶς βγαίνει ἀπὸ
καιρὸ εἰς καιρὸ ἕνας Ἀράπης καὶ βόσκει τὰ λεφτά
του (ποῦ λέν πῶς τάχει σὺν πρόβατα). Φαίνεται
μὲ φωτιὰ μικρὴ καὶ γερῶνι, καὶ ἀκούγεται ὁ χτύ-
πος γροῦμ, γροῦμ, γροῦμ. Ἄν προφτάσῃ κανεὶς
νὰ ρῆξῃ ἕνα πάπλωμα ἢ σάκισμα ἢ ὅ,τι ἄλλο, δσα
ἀπὸ τὰ πρόβατα πλακωσῇ θὰ τὰ εἶδῃ τὸ πρωτῆ.

ΕΥΠΝΕΙΣΤΕ ΡΑΓΙΑΔΕΣ

Ἐνα κορίτσι ἔπεσε στὴ θάλασσα τὴν πε-
ρασμένη βδομάδα γὰρ νὰ πνίγῃ. Κάποιος χρι-
στιανός, ποῦ βρισκοτανε κει κοντὰ, ἔπεσε κι αὐ-
τὸς στὴ θάλασσα καὶ τῶσσε, κι ὅταν τὸ βγά-
λανε ἔξω καὶ τὸ φέρανε στὰ συγκαλά του, τὸ
κορῶτσι δηγήθηκε τὴ σύντομη καὶ σπαραχτικὴ
ἱστορία του:

— Ὁ πατέρας μου εἶτανε ὑπάλληλος καὶ
μὲ τὸν ψωρομιστό του ψευτοζουσε τὴ φαμελιά
του. Μὰ τὸ Ὑπουργεῖο ἀλλάξε κι ὁ πατέρας
μου πετάχτηκε στοὺς δρόμους. Τὸ ψωμὶ ἔλειψε
ἀπὸ τὸ σπίτι. Ὁ πατέρας, γέρος, δὲ μποροῦσε
νὰ δουλέψῃ. Τὰ δέξερφια μου, τὰ μικρότερα, πει-
νούσανε. Τί νὰ κάνω; Πῆγα σὲ μιὰ μοδίστρα
κι ἄρχισα νὰ ράβω. Μὰ τὸ μεροκάματο λίγο,
οὔτε γὰρ ψωμὶ. Δὲ μποροῦσα νὰ τὰ βγάλω
πέρα, δὲ μποροῦσα νὰ βλέπω τὰ δέξερφια μου νὰ
πεινᾶνε, τὸν πατέρα νὰ κλαίει καὶ νὰ δέρνεται,
κ' ἔπεσα στὴ θάλασσα.

Τὸ δυστυχισμένο κορίτσι εἶχε κι ἄλλο δρό-
μο ἀνοιχτό γὰρ νὰ θρέψῃ τὰ δέξερφια τῆς—τὸ
δρόμο τῆς Ἀτιμίας. Κ' ἔτσι ἡ κυρὰ Συναλ-
λαγῆ, ποῦ τὴ φορὰ αὐτὴ μᾶς παρουσιάζεται γὰρ
πνίχτρα, ἀφοῦ λόγου τῆς ἔσπρωξε τὸ φτωχο-
κόριτσι στὴ θάλασσα, τὴ δεύτερη φορὰ θὰ μᾶς
παρουσιάζετανε γὰρ μεσίτρα, ἀφοῦ ἡ ἀφεντιά
τῆς θὰ τὸδηγοῦσε στῆς ἀτιμίας τὸ βρωμο-
σόκκαχο.

×

Φιλοσοφίες δὲ χρειάζονται. Τὰ πράματα
μιλᾶνε, κι ὅ,τι μᾶς λένε τὰ πράματα εἶναι
ἀρκετό. Συλλογιστεῖτε πόσοι καὶ πόσοι φτω-
χοὶ ὑπάλληλοι πετιοῦνται κάθε ὥρα καὶ στιγ-
μὴ στοὺς πέντε δρόμους, γὰρ τὸ κέφι τοῦ ἐνοῦ
καὶ τὰλλουνοῦ, κι ἀναγκάζονται, σὴν ἀπελ-
πισιὰ τους ἀπάνου, νὰ γίνονται ἀτιμοὶ ἄν-
θρωποι, γιὰτ' ἔχουν παιδιὰ νὰ θρέψουν ἢ καὶ
γιατὶ, ἔτσι ποῦ κακομάθανε στὸ ὑπαλληλικὸ
ραχατλήκι, εἶναι ἀνίκανοι γὰρ κάθε ἄλλη
δουλιὰ.

Συλλογιστεῖτε πόσοι καὶ πόσοι ὑπάλληλοι
γίνονται καταχραστῆς, κλέβουν δηλ. τὰ χρή-
ματα τὰ δημόσια ποῦ διαχειρίζονται, κοιτά-
ζουν μ' ἄλλα λόγια νὰ σιγουρέψουνε τὸ ψωμὶ
τους ὅσο βρισκονται σὲ θέση, ἀφοῦ τὸ ξέρουν
πολὺ καλά, τὸ ξέρουν ἀπὸ πέτρα, πῶς τὸ ψωμὶ
τους καὶ τὸ ψωμὶ τῆς φαμελιάς τους κρεμιέται
στὸ ἀγκίστρι τῆς Συναλλαγῆς ποῦ μὲ δαῦτο
φαρεῦει ὁ κάθε πολιτικὸς τενεκὲς τὴ θέση του
σιμὰ σὴν Κυβέρνηση.

Συλλογιστεῖτε ἀκόμα πόσοι καὶ πόσοι γί-

νουνται φονιάδες τῆς παραμονῆς τῶν ἐκλογῶν
γὰρ νὰ πιτύχει ὁ δικὸς τους, ποῦ τοὺς ἔταξε
πῶς θὰ τοὺς δώσει μιὰ θέση αὐριο: πόσοι ἄλ-
λοι ἀναγκάζονται νὰ πουλᾶνε τῆς γυναῖκες
τους καὶ τὰ κορίτσια τους γὰρ νὰ κρατηθοῦνε
στὴ θέση: πόσοι ἄλλοι κλέβουν καὶ πιέζουν
γὰρ νὰ μποροῦνε νὰ στέλνουν δῶρα στοὺς ἰσχυ-
ρους κομματάρχες καὶ νὰ μὴ χάσουν τὴ θέση
τους. Συλλογιστεῖτε τὰ δλ' αὐτὰ καὶ πέτε μας
ἔπειτα ἂν ἡ Πολιτικὴ Ἐξαχρείωση δὲν ἔφερε
καὶ τὴν Κοινωνικὴ Ἐξαχρείωση κι ἂν ἡ ἀτιμὴ
Συναλλαγῆ δὲν εἶναι ὁ μεγαλύτερος δχτρός
μας ποῦ ἔστειλε κατὰ διαόλου αὐτὸν τὸν τόπο.

×

Τί νὰ τὰ λέμε; Ὅλοι τὰ βλέπουμε κι ὅλοι
τὰ λέμε κάθε μέρα, μὰ καλὸ κανένα δὲ βγαίνει
ἀπὸ τὰ λόγια μας. Νά, ὁ Θεοτόκης ἐτοιμάζε-
ται μὲ τὰ σοφὰ του νομοσχέδια αὐριο, νὰ πε-
τάξῃ τῶσους φτωχοὺς φαμελίτες στοὺς δρόμους,
νὰ σπρώξῃ τῶσα φτωχοκόριτσα στὴ θάλασσα
καὶ τῶσα σὴν ἀτιμία.

Εἶναι ἀνάγκη, θὰ μᾶς πει, νὰ κάνουμε οἰ-
κονομίες. Ἀπαίτηση τοῦ ἔθνους αὐτῆ, καὶ
σὺν ἀπαιτεῖ κάτι τὸ ἔθνος, πρέπει καὶ νὰ γί-
νεται, ἀδιάφορο ἂν πεινάσουνε χίλια στόματα,
ἂν πνιγοῦνε διακόσια κορίτσια κι ἂν ἀτιμαστοῦνε
ἄλλα τῶσα, ἢ καὶ τὰ διπλά ἀπ' αὐτὰ.

Ἀνάγκη τοῦ ἔθνους; Καλά! Μὰ τὴν ἀ-
νάγκη αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ τῆνε πλερώνουνε
μονάχα οἱ φτωχοὶ Βιρηνοδίκες κ' οἱ ἄλλοι ψω-
ρομιστοὶ ὑπάλληλοι, μὰ πρέπει νὰ τῆνε πλε-
ρώσετε πρώτα πρώτα σεις, κατεργαροὶ, ποῦ
δὲ ντρεπόσατε τὴν κομματικὴ σας ἀνάγκη
νὰ μᾶς τῆνε παρουσιάζετε κάθε τόσο μασκα-
ρεμένη γι' ἐν ἄ γ κ η ἑ θ ν ι κ η καὶ νὰ
μιλᾶτε γὰρ οικονομίες μόνο καὶ μόνο γὰρ νὰ πο-
στραβῶνε τὸν κόσμο νὰ μὴ βλέπει τῆς τῶσες
σας κατεργαριές.

Τὸ φωνάξαμε καὶ στὸ περασμένο φύλλο,
καὶ θὰ τὸ φωνάξουμε κάθε μέρα, πῶς θᾶναι ρα-
γιαδες οἱ Βιρηνοδίκες κ' οἱ ἄλλοι ὑπάλληλοι:
ἂν, ὅταν παυθοῦν, ἀφήσουν τοὺς βουλευτάδες
νὰ ἐξακολουθοῦνε τὴν ἀρπαγῆ.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

Ἡ τηλεγραφεῖα ἀγγλικὴ στατιστικὴ τῆς τρέλλας δείχνει
πῶς σὲ κάθε 100,000 κατοίκους ἡ Ἰρλάντα ἔχει 500 τρελ-
λοὺς κ' ἡ Ἀγγλία 300. Ἡ αἰτία τῆς τόσο μεγάλης ἀνα-
λογίας τῆς Ἰρλάντας εἶναι ἡ τοπαλαξία τῶν κατοίκων
τῆς, ποῦ κατὰ τὰ τηλεγραφεῖα 50 ἢ 60 χρόνια μὲ τῆς χι-
λιᾶδες πήγανε σὴν Ἀμερικὴ τῶσοι ποῦ ὁ πληθυσμὸς τῆς
πατρίδας τους ἀπὸ 8,000,000 κατέθηκε σὲ 5,000,000.
Γιατὶ εἶναι φανερό πῶς ξεσπιτίζονται συνήθως τὰ πῶ
διαλεχτὰ ἄτομα τοῦ τόπου—οἱ γερὸι δεηλαδῆ, οἱ δυνατοί,
κ' οἱ νιοὶ—ἔφινοντας πῶσο μεγαλύτερη ἀναλογία ἀπὸ πα-

βιασμένους, αδύνατους και γέροντες. Οι τελευταίοι όντας πιδ άρρωστίαι, αδύνατο κι άφτοί κι οι άπόγονοί τους νά μη δώσουν κερσότερους τρελλούς.

Ο φοβερός άφτός ξεπατρισμός που γίνεται άπό την Ελλάδα πώς τώρα χρόνια ιδόνατο με τον καιρό νά μην έχει άπαράλλαχτο άποτέλεσμα, γιατί μάς φέβγουν οι άληθινοί μας άριστοκράτες, οι βουνήσοι μας δηλαδή, άφίνοντας πίσω τους τεμπελχανάδες και λεθωντινούς. Πλήγορα ό έκφυλισμός θά δυναμώσει, και τó γένος μας θά κατατηήσει τó χειρότερο έως της Έβρώπης. Άφτό θά είναι τó κέρδος μας άπό τις συνταγματικές λεπτειές που μάς φέρανε ρωσφρέτι, κακοδιοίκηση, φτώχεια, και τήν άνάγκη ν' άφίνουμε τήν πατρίδα μας — ζωσσειές που μάς τις ζουλεύουν τώρα, φαίνεται, οι άθώοι άφτοί Κρητικοί.

Η ΒΑΡΑΣΟΒΑ

Άλήθεια σά δύο μεγάλα μαστάρια είναι ή Βαρσσοβα κ' ή Κλόκοβα, μονάχα πώς τόνα φαίνεται: πιδ θραφερό άπ' τάλλο, γιατί ή Βαρσσοβα πούναί ένα κομμάτι βράχος κι όχι βουνό, και ή ψηλότερη κορφή της φτάνει μονάχα στά 917 μ. δέν έχει διόλου πλαγιές, αλλά κορτερή κι άπόγκρημη πέφτει στή θάλασσα, κ' έτσι δειχεται πιδ μεγαλύτερη άπ' ό,τι είναι.

Και τά δύο αυτά μαστάρια, όπως κι όλα τά στήθια, χωρίζονται άναμεταξύ τους. Μιά στενόμακρη ξερολαγκκαδιά, που άπό μέσα της περνάει τής Γκαβρολίμης τó ρέμμα, ξεχωρίζει τά δύο βουνά. Κ' ή γη αύτή είναι τó μόνο μέρος που σπέρνεται και πρασινίζει καμιά φορά μέσ' στής Βαρσσοβας και τής Κλόκοβας τις ξηραίες.

Τήν ξερολαγκκαδιά αύτή θελήσανε τó μεσαιώνα νά τήν προφυλάξουν οι Φράγκοι άπ' τού Κόρφου τó μέρος κ' έσήκωσαν άπάνου σ' ένα λόφο, δεξιά καθώς άνεβαίνουμε, λίγο μακριά άπ' τή θάλασσα ένα κάστρο με τούβλα κι άπιλέκντες πέτρες, και στά χαλάσματά του διακρίνονται ακόμα ως σήμερα τά θεμελα τριών πυργών, μιάς στέρνας και μιάς έκκλησιάζ.

Στ' άριστορό τής ξερολαγκκαδιάς μέρος, εκεί π' άρχίζει νά ριζώνη ή Βαρσσοβα, είναι τó Κάστρο τής Πάγκαλης. Τέτιο παραγκώμι τού δώσανε στό Βαζίν, που στά 1861 εξέτασε όλη τήν Αίτωλία κ' έγγραψε γι' αύτή (Mémoire sur l'Étatie par

M. Bazin membre de l'École Française d'Athènes) κ' έτσι τó παράγκωμιζόνε άκόμα. Ο Leak όμως που στά 1805 (Travels in Northern Greece) πέρασε άπ' τά δικά μας τά μέρη, τ' όνοματίζει 'Οβριόκαστρο. Ο Woodhouse (Aetolia, its geography, topography and antiquities) πιστέβει πώς τόνομα αύτό έγινε άπ' τó Παλιόκαστρο, που συνειθίζουμε νά λέμε όλα τά άρχαία φρούρια δέν είναι καλύτερα νά δεχτούμε πώς τήν Πάγκαλη, μπορεί νά τή λέγανε τότε 'Ορια και πώς τó κάστρο της άπό 'Οβριόκαστρο έγινε 'Οβριόκαστρο; Γιατί και καθώς μαθαίνουμε άπ' τó ταξίδι τού 'Οβριού Βενιαμίν άπ' τήν Τουδέλη, πούναί περιγηγητής τού 1153 και σέ κάθε μέρος που πήγαινε κατάγραφεν όλους τούς πατριώτες του, εκεί κοντά δέν έβρθε ούτε έναν 'Οβριό.

Ρώτησα μιá μέρα τó γέρω Καφαλιά άπ' τή Βασιλική, χωριουδάκι που υπάρχει εκεί σήμερα κατá τó μέρος τής Κλόκοβας, ποιá είτανε άφτή ή Πάγκαλη; «Μιά πανώριη και καλή βασιλοπούλα, παιδί μου, που οι παλαιόκοι τή θυμιώντανε και θακρούζανε σ' όνομά της, γιατί λαμποκόπανε όλη άπ' όμορφάδα και χάρες κ' έκανε τού κόσμου τις λεημοσύνες. Η Πάγκαλη κρατούσε τά κλειδιά τού παλατιού κι άνοιγε τις άποθήκες και τά κελάρια του και μοίραζε στή πρωχολογιά τής χρονιάς τους τó γέννημα, τó κρσί και τó λάδι. Άλλά σά σκοτώθηκε ό πατέρας της στό σέφερι, κ' έπεσε τó κάστρο στού όχτρού του τά χέρια, ή Πάγκαλη έγινε μορζα και δούλα τού όχτρού τού Βασιλιά, κι άπ' τόν καυμό της ή άμοιρη βασιλοπούλα μαράζωσε και πέθανε. Άλλ' ή ψυχή της δέν έφυγεν άπ' τά μέρη μας, κ' οι γονήδες μας πολλές φορές τήν είδανε νά βγαίνη άπ' τó γιαλό σά λάμια στά άσπρα ντυμένη και νά τριγυρνάη στού κάστρου τά ρείπια. Έμεις σήμερα είμαστε κολασμένοι και δέ μπορούμε νά ιδούμε τέτια θεοτικά πράγματα».

Τή Βαρσσοβα οι άρχαίοι Έλληνες τή λέγανε Χαλκίδα και Χαλκίαν. Μετά δέ τόν Εϋνην τó όρος ή Χαλκίς, ήν Χαλκίαν είρηκεν Άρτεμιδώρος (Στραβ.) Και κάτω άπ' τó βουνό άφτό, στά έμπα τού δικτελου, είτανε και πόλη που τή λέγανε Χαλκίδα και 'Υποχάλκίδα και «ής μέμνηται και ό Ποιητής έν τώ Αίτωλικώ καταλόγω» (Στραβ.) Άλλά κρέμα και τής δικής μας 'Ιλιάδας ό Ποιητής νά μην άναφέρη «Χαλκίδα τ' άγγιχάλον» όπως

δέν άναφέρη μέσα σ' εκείνο τó θησαυρό τής νά βρω «Καλ δώνα πετρήσσαν» άπειδόν Καλυδώνος έρηννης» που πολύ πιθυμούσα νά τά νοιώσω και στή ζωντανή μας, τή μητρική μας τή γλώσσα.

Ο Βαζίν κι ό Woodhouse λένε πώς τó κάστρο τής Πάγκαλης είναι ή «άγγιχάλος Χαλκίς» τού Όμήρου. Τους άξίζει νά τους πιστέψουμε. Τó κάστρο αύτό που ή ίδια ή φύση τήκαμε δυνατό κι άπάτητο, έχει Βασιλική τó γκεμό τής Βαρσσοβας, Άνάτεμα άλλους κομόνους κι άπάτητους βράχους, κι άπ' τή μεριά τού Βορξ και τής θάλασσας είχανε οι άρχαίοι χτίσει δύο τείχια που με τόνα έφραξαν τó δρόμο άπ' τή θάλασσα και με τ' άλλο έκλεισαν ένα στενό μονοπάτι, πούναί ή μόνη πατημένη τής Βαρσσοβας διάβα.

Τó σκέδιο τού κάστρου άφτού είναι άπάνω κάτω ακανονικό 'Ελληνικό». Κι ό Woodhouse θαμινεται με τήν τέχνη του, που δέν τήν άπάντησεν άλλου στής Όμηρικής έποχής τά χτίρια, και πιστέβει πώς τής Πάγκαλης τó κάστρο είναι σημάδι τής μεγάλης προόδου πουχε κάμει ή κατασκευή τώ κάστρων στήν Αίτωλία (an example of the highest development of the art of fortification in Aetolia).

Οι Χαλκιδάοι τής Αίτωλίας δέν είχαν ιστορία μεγάλη. Ο Βαζίν τους παίρνει γιά κουρσάρους και κλέφτες. Έ, και τί περιμένει νάναί! Αησμονεί πώς είταν Αίτωλοί, οι μεγαλύτεροι δηλ. τής έπαχής τους κλέφτες και πώς ό Δίονος ό Κασσιός άναφέρωντας τά έπαγγέλματα και τά γούστα τών Έλλήνων στά διάφορα μέρη λέει γι' αύτούς: «Τά Αίτωλικά, ληστεία; Περιγράφοντας ό Βαζίν τó κάστρο, βρίσκει τή θέση που είτανε τά παραθύρια κ' οι πόρτες του, και φαντάζεται τούς Χαλκιδάους τρυπωμένους μέσ' στό διάσελο τής Βαρσσοβας και βάνοντας σκοπούς στά παραθύρια τών πυργιών τού κάστρου που παραμονέβανε μην άρμενίζη κανένα καράβι, ή μην έρχεται καμιά βάρκα δική τους, γιά νά κάμουν σινιάλο στήν πόλη και νά τρέξουνε στό γιαλό, γιά νά κουρσέψουν τó πλοίο, νά χτυπήσουν τούς όχτρούς τους ή νά καλοδεχθούν τούς συντρόφους τους.

Μόλο όμως τó κάστρο του, τó θαλασσοχώρι — ή Χαλκίδα — τήν έπαθε. Οι Κορίθιοι τήν πήραν άπ' τούς Αίτωλούς, δέν ξέρούμε πότε, στά 424 π. Χ. όμως, όταν ή άρμάδα τής Κέρθος πήγαινε νά συν-

ΣΑΤΥΡΕΣ ΟΡΑΤΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ Α ΒΙΒΛΙΟΥ

Γιατί, Μαικήνα, τάχατε κανείς τó ριζικό του, που γιά άτός του διέλεξε γιά τούχι δώτη ή τύχη, δέ θέλει, μόν τó ριζικό τών άλλωνών πενέσει; «Έμπόροι σεις καλότυχοι, ό στρατιώτης κράζει, άπό τά χρόνια πλειά βαρύ; κι άπ' τούς πολλούς τούς κόπους αδύναμος εις τó κορμί. Κι ό έμπορος λέει πάλε, οι άνέμοι τó καίκι του όντας τó παραδέρνουν, «καλύτερα ό πόλεμος. Νά κι ή σφαγή πλακώνει» ό χάρος φτάνει στή στιγμή γιά ή πανώρια νίκη». Τό γεωργό τόν χαιρέται ό νομοκράτης, όντας στού πετεινού τó λάλημα ό υποθεσάρης φτάνει και τού χτυπξ τήν πόρτα του. Κι εκείνος πώχει κρίσει και τούχει άπ' τήν έζοχή στήν πόλη, όσου; ζούνε στήν πόλη μέσα, μόνο αύτούς καλοτυχίζει εκείνος. Κι άλλα παρόμια, άμέτρητα, μπορούνε νά κουράσουν και τó λογά τó Φάδιο. Νά μη σου δίνω βάρος, έκου τί θέλω νά σου πώ: «Αν θεός κανείς προστάξη και πη: «Κείνα που θέλετε έγώ θά τας τά κάμω»

έσθ θά γίνης έμπορος, που στρατιώτης ήσουν, κι ό νομοκράτης, χωρικός» ξεχωριστήτε τώρα σάν άλλαξεν ή τύχη σας. Έμπρός! Τί καρτεράτε;» Τ' άρνιούνται αύτό. Κι όμως μπορούν εύτυχισμένοι νάναί. Και τότε δικίο τάχατε δέν είναι, νά φουσκώση άπό θυμό τά μάγουλα ό Δίας και νά κράζη πώς πλειά δέ θάν' καλόδουλος ν' άκούη τά παρακάλια; Έξόν αύτά, όσα θά πώ δέ θά τ' άνιστορήσω με γέλιο, καθώς τάκανε κείνος που περιπαίξει, (και μήπως είναι μπόδιο αύτό νά κρένη τήν άλήθεια; Σάν τούς δασκάλους, που συχνά στά δασκαλούδια δίνουν καρύδια, καλοπιάνοντας νά πούν τήν άλαφάβητα' «ς πύουν πλειά τά χωρατά κι ως πούμε τις άλήθειες). Έκείνος που με τó σκληρό τάλέτοι του αύλακάνει τή γις, κι αύτός ό ψεύτακας μπακάλης, ό στρατιώτης, κ' οι νάφτες που τή θάλασσα άτρόμαχτοι άρμενίζουν, λέν πώς γιά τούτο τó σκοπό τούς κόπους τους τραβούνε, γιά νά ξεκουραστούν ταχιά στά γέρτα, με γαλήνη άνέγγιχτη, σά μάζεψαν βιός μέσ' στό σπιτικό τους' σάν τó μικρό κι άκούραστο μηρμίγκι, όπου σέρνει ό,τι μπορεί στά δόντια του και στό σωρό του βάζει, γιατί τά ξέρει τά στερώ και πρόβλεψε άπό τότε. Αύτό, χειμώνας σάν έρθη, Γεννάρης; σάν πλακώση, δέ βγαίνει άπ' τή τρύπα του κι αύτά που φύχα φύχα συμάζωξε πρωτύτερα ξεκοκαλίζει τούρα.

Έσείνα, ούτε ή φλογερή ή ζέστη άπ' τó κέρδος νά σέ βατ-άξη δύνεται, ούτε καν ό χειμώνας ούτε ή φωτιά, ή θάλασσα, τó σίδηρο, κανένα σέ σά δέν άντιστέκεται, άλλος στόν κόσμο φτάνει νά μην έχη τά πλούτη σου. Και τί καταλαβαίνεις όντας άμέτρητο σωρό άπό μάλαμα κι άσημί, με καρδιοχτύπι και κλεφτά, σκάβεις τή γις και χώνεις; «Ένα πια πλειά δέν φιλξ, άν τόν άγγίξης κάπως.» Όμως, άν τούτο δέ γενη, ποιá όμορφιά λές νάχη εκείνος; τάχα ό σωρός που συναμένον έχεις; Χίλια κοιλά τ' άλώνι σου σταριού μπορεί νά βγάλη' μα ή κοιλιά σου δέ χωρξ πλειότερο άπ' τή δική μου, καθώς, σάν τούς χαμάληδες στούς γερικούς σου ώμους σακκι άν σηκώσης σιταριού, πλειότερο δέ θά πάρης ούτε άπό κείνον που καμιά δέν έχει κάμη στράτα. Και τί τον μέλει, λές, αύτόν που ζη μέσα στή πλάση, άν τάχα στρέματα έκατό ή μιá χιλιάδα σπέρνει; «Όμορφο είναι σέ σωρό ώσαν βουνό ν' άπλώνης.» Άπόμικρό νά πέρνουμε έσθ σά μάς άφήνεις, τί τις σιταποθήκες σου πλειότερο τις πενέσεις άπ' τά φτωχά τ' άμπάρια μας; Σάν, όντας χρεία έχεις άπό νερό, όχι πλειότερο ύπό σιαμνί ή ποτήρι και λές: «Έγώ τ' άποθυμώ άπό τρανό ποτάμι νερό νά πάρω, όχι άπ' αύτή τή βρύση τή μικρούλα.» «Όσοι γυρεύουν πλειότερα άπ' ότα άνάγκη έχουν

τρέξη το Σπαρτιάτη στρατηγό Γνέμο, πού διαγούμιζε την Ακαρνανία, εΐτανε τότε στην έξοσιά τους, γιατί ο Θουκιδίδης λέει πως οι Κορίθιοι απ' τὸ Φεΐδαρη κι απ' τὴ Χαλκίδα βλέπανε τὸν Ἀθηναίων τὰ πλοῖα ν' ἀρμενίζουσαν ἀπ' τὸν Ἐπαχτο κατ' ἐπάνω τους.

Ἄλλα μόνον τριάντα χρόνια τὴν κράτησαν οἱ Κορίθιοι, γιατί στὰ 455 τοῦς τὴν πῆραν οἱ Ἀθηναῖοι. Ὁ στρατηγός τους, Τολμίδης ἐνῶ ἐκούρθεε τότε τὴς ἑκατασίνες τοῦ Μωριά χῶρες, περὶ χτήκε καὶ στὴν ἀπέναντι μερὶ κατ' ἐκείνη τὸν Ἐπαχτο εἰς ἐρῶδου λαβῶν (Διοδ.) κι ἀρτή, Χαλκίδα Κορινθίων πόλιν εἶλον (Θουκ.)

Ἄλλ' ὅταν ἡ Αἰτωλικὴ συμπολιτεία ἔστησε τὴν ἐδρα τῆς στὴν ἀριστερῆ τοῦ Φεΐδαρη ὄχτη, ἡ Χαλκίδα ἐνώθηκε μετὴν Αἰτωλικὴν γὰρ νὰ μὴ χωριστῆ πᾶ ἀπ' ἀρτή.

Ὁ Φαεινγράφει: «Μία μέρα μοῦ εἶπε ένας χωρικός, πὸς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἱ παπποῦνιδες μας, οἱ ἀντροιωμένοι αὐτοὶ ἄνθρωποι, θελήσανε νὰ εἶξουνε ἕνα γιοῦρι μετὰ τῆς Γούμαλης καὶ τοῦ Μωριά. Σηκώσανε λοιπὸν τὴ Βαράσοβα καὶ τὴ φέρνανε, ἀλλ' ἄμα φτάσανε στὴν ἄκρη ἀπ' τὴ θάλασσα, τοὺς ἔφυγ' ἀπ' τὰ χέρια κ' ἔπεισε. Μῦθος πού μοι ἀξίζει μετὸν Λυκαβῆτος τὸ μῦθο.

Ἄλλ' ἔχουν κι ἄλλοι μῦθοι παλιότεροι γραφτεῖ γὰρ τὴ Βαράσοβα. Στὸ πλευρό της, πούναι κατὰ τὸ βασιλεῖμα, ἐφώλιαζε τὰ παλιὰ τὰ χρόνια ἀτάγριο γούρνο τῆς Καλυδῶνας, πού:

«τοὺς ἔστειλε ἡ Ἄρτεμη ἀπὸ φούρκα, πού δὲν τῆς πρόσφερε ἑ Οἰνία; καρπούς μέσ' στὰ δροσάτα

περὶ ὄλια, ἐνῶ πολλὰ οἱ θεοὶ τρώγανε βόδια οἱ ἄλλοι, κι ἄρσηε μόνη τοῦ Διὸς τὴ δοξαμένη κόρη.

ἢ ἔξαχε ἢ δὲν τοῦκοψε, μάτκν βαρὺ τὸ κρίμας.

ἢ ἔμωσε ἀρτή—τὸ θεῖο τὸ σπέρμα ἢ σκίτ' ἔφτρα—

κι ἀσπρὶνὸ ἀγριο ἀσπρόδοντο τοὺς ἔστειλε γουρούνι, πού τοῦ Οἰνία τοῦ ριμάζε τ' ἀμπέλια νύχτα μέρα,

κι ἐριζε σύγκορμα πολλὰ δέντρα μεγάλα χάμου μαζὶ μερῖζε; καὶ μαζὶ καὶ μετὸν μήλων τ' ἄθια»,

(Πιάδας μεταφρ. Πάλλη)

Ἐκεῖ ἡ Βαράσοβα χωρίζεται ἀπὸ τὸν Ἀράκιο, —τὸ Κούριον ὄρος— τὸ βουνό δηλ. πού εἶταν ἡ Καλυδῶνα, ἡ Πλευρών κ' οἱ ἄλλες Ὀμηρικὲς χῶρες τῆς ἀρχαίας Αἰτωλικῆς, —μετὸ Φεΐδαρη, τὸ ποτάμι, πού στὴν ἐποχὴ ἐκείνη, τὸ λέγανε Ἐβήνο.

Ἡ σιμωτέρη πρὸς τὸ μέρος τοῦ Φεΐδαρη χώρα, εἶταν ἡ Καλυδῶνα, χτισμένη σὲ μιὰ ἀπ' τὴς ὁμορφῆς τοῦ Ἀράκιο ῥάχης. Κι ἀνάμεικ' ἀπ' τὸ Φεΐδαρη κι ἀπ' τὴ Βαράσοβα βρίσκεται ἕνα μεγάλο τρίγωνο γῆς πού οἱ Καλυδωνιάτες, ὅπως καὶ κατ' ἀπ' τὸν Ἀράκιο, εἶχανε τ' ἀμπέλια τους καὶ τὰ σπαρτά τους. Κ' ἡ Καλυδῶνα εἶταν ὁ πρῶτος τότε ἀμπελότοπος, γιατί πρῶτος ὁ Βασιλεὺς τῆς Οἰνίας εἶχ' ἀπὸ τὸ Βάκχο μάθει τὴν τέχνη πού κατασκευάζουμε τὸ κρασί. Ἄλλὰ τὸ Αἰτωλικὸ κρασί κ' ὕστερα στὸν καιρὸ τῆς σκλαβιάς φημιζόντανε, κι ὁ Σπρὴ περιηγητῆς τοῦ 1675 τὸ βρῖσκει πὸς εἶταν τὸ καλύτερ' ἀπ' ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ κρασιά.

Δὲν εἶταν παρὰ λίγοι καιρὸς πούχανε γυρίσει, τὰ πρωτοπαλιὰ τῆς Ἑλλάδας, βασιλόπουλα ὅλα ἀπ' τὴν Ἀργοναφτικὴ ἐκστρατεία, κι ὁ Μελιάγρος ὁ γιὸς τοῦ Οἰνία τὰ ἐκάλισε νὰ μαζεφτοῦνε ξανά στὴν Καλυδῶνα γὰρ νὰ σκοτίσουν ἀτὴ ἄγριο ἀσπρόδοντο γουρούνι πού ριμάζε τὸ βίος τοῦ πατέρα του. Καὶ ἄμα συνῆχτηκαν ξανά ἔπνε γὰρ τὴ Βαράσοβα, τὸ κυνήγησαν καὶ τὸ σκότωσ' ἡ Ἀταλάντη, Βασιλοπούλα τῆς Ἀρκαδίας, πιστὴ τῶν Ἀργοναφτῶν συντρόφισσα, γιατί καὶ τότε, καθὼς κι ἀπ' τὰ σημερὰ τῆς Ἀλεπούς κυνήγια, δὲ μπορούσαν οἱ κυρίες νὰ λείψουν.

Μόλις εἴκοσι χρόνια εἶναι πού χτίστηκε στὸ Φεΐδαρη γιοῦρι, κι ἀπ' τὸν καιρὸ τοῦ Οἰνία ὡς τότε περῖτε, γνωρίζοντας τοῦ ποταμοῦ τὸν πόρο, διαβάζανε τὸν κόσμον ἀπ' τὴν μιὰ στὴν ἄλλη τοῦ ὄχτη. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Οἰνία περῖτης εἶτανε ὁ Κένταβρος Νέσσος.

«ὅς τὸν Βαθύρρον ποταμὸν Ἐβήνον βροτοῦς μισθοῦ πόρευε χερσίν».

Σοφοκλ. Τραχίν.

Ὁ Βασιλεὺς τῆς Καλυδῶνας εἶχε μιὰ δμορφὴ κόρη, τὴ Δηϊάνειρα, πού τὴν ἀγάπαιεν ἑ γείτονας Ἄσπρος, τὸ ποτάμι δηλ. πού χωρίζει τὴν Αἰτωλία ἀπ' τὴν Ακαρνανία καὶ πού τότε τὸ κρίζαν Ἀγελῶ. Τὰ γλαρὸ τῆς Δηϊάνειρας μάτια, εἶχαν καὶ τὴν καρδιά τ' ἀντρωμέου Ἡρακλῆ σκίτ' ἔπει, πού γὰρ νὰ τὴν πέρη ἐκάλισε τὸν Ἀγελῶ νὰ παλέψουν καὶ τὸν ἐνίκησε. Δὲ χάρηκε ὅμως πολὺ ὁ Ἡρακλῆς τὴ ζεστή τοῦ πῆθερού του γωνιά, γιατί νύγαμπρος ἀκόμα σκότωσε, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, τὸν Ἐβήνομο συγγενὴ τοῦ Οἰνία κ' ἐδιώχτηκε ἀπ' τὸ βασιλεῖο του, γιατί ὁ νόμος τότε δικάζε νὰ φέβ. γουν οἱ φονιάδες.

Γὰρ νὰ ταξιδέψῃ τ' ἀντρωμένο ἔπρεπε νὰ διαβῆ τὸ Φεΐδαρη κ' ἐκεῖ πού ὁ Νέσσος πρῶτη πῆρε καὶ πῆγαινε στὰ χέρια του τὴ Δηϊάνειρα, τὴν ξεμονάχιασε σὲ κάποια τοῦ Φεΐδαρη ξέρα, καὶ πίσω ἀπὸ μιὰ ροδοδάφνη, πού πολλὲς ἐκεῖ μέσα φυτρώνουν, ὁ βρωμιάρης καὶ κνισμένος ἀγριῶθρωπος πού ἀπ' τὸ μεθῖο μυρίζαν τὰ χνώτα του ἐδῶ κ' ἐκεῖ κάτω, κύτταζε νὰ μολέψῃ τὰ πάλλευκα τῆς νίνουφης νύχτα. Ὁ γιὸς τῆς Ἀλκμήνης, πού δὲν ἐσῆκωνε χῶρατα τέττα, κ' εἶταν ἀκόμα στὴν ἀντικρὸ τοῦ Φεΐδαρη ὄχτη, μετὰ τοῦ φαρμακεμένη σαῖτα, ρίχνει τὸν Κένταβρον κάτω. Φρενιασμένος ὁ Νέσσος, πού ἀντὶ γὰρ ἀπόλαψη τὸ θάνατο βρῖκε, ψυχομαχῶντας εἶπε στοῦ φονεῖ τὴ γυναῖκα νὰ μᾶσση τῆς πληγῆς του τὸ φαρμακεμένο τὸ αἷμα, πού θὰ τῆς χρησιμέβε τάχα γὰρ φίλτρο τὴ μέρα πού ὁ Ἡρακλῆς θ' ἀγάπαιεν ἄλλη. Ξεψύχης ὁ Νέσσος καὶ σὰ σκυλὶ τὸν ἔσυρε καὶ τὸν ἔθαψε στὴν Κλόκοβα, πού εἶταν ἑ οἰκογενειακὸς τῶν Κένταβρων τάφος.

Ἦστερα ἀπὸ κνυποσα χρόνια ὁ Ἡρακλῆς ἐβρέθηκε στὸ Κήναιον, τὸν κάβο τοῦ Γριποννησιού, πού τῆμερα τὸ λέμε Λιθάδα, γὰρ νὰ κάμῃ θυσία, κ' ἔστειλε σπῖτι τὸν ὑπὴρέτη του Αἶγα νὰ τοῦ φέρῃ τὰ καθάρὰ τοῦ ἀσπρόρουχα. Ἡ Δηϊάνειρα, πού ὁ Αἶγας τῆς εἶπε, πὸς ὁ ἄντρας τῆς γὰρ γλυκεῖα του συντρόφισσα ἔσυρνε μαζὶ του τὴ Γιόλη, τὴν ἀφῆτη του Ἐβρυτοῦ δυχατέρα, θυμῆθηκε τοῦ Νέσσου τὸ φίλτρο κ' ἐβρέζε μ' αὐτὸ τὸ πικρῶμισο πού ὁ Ἡρακλῆς θὰ φοροῦσε. Ἄμα τὸ πέρασ' ἀπάνω του, τὸ φαρμάκι ἐπότισε τὸ κορμὶ τοῦ ἀντροῖου, φοβεροῦς τοῦ προξένησε πόνους, τὸ πικρῶμισο ἔγινε ἕνα μετὰ τὴ σάρκα του σῶμα καὶ σὰν προσπαθοῦσε νὰ τὸ βγάλῃ, τραβοῦσε μ' αὐτὸ καὶ τοῦ κορμιού του τίς σάρκες. Μὲ μανία ἀρπάζει ἀπ' τὸ ποδὶ τὸ Αἶγα, καὶ μ' ὄρη τὸν πετᾶ στοῦ πελάου τὰ βᾶθη, καὶ μετὰ βιά δρασκέλαει τὰ βουνὰ καὶ τὰ ὄρη, φθάνει στὴν Οἶτη καὶ ξεριζώνοντας τὰ θεόρατα δέντρα πού μπροστά του περνοῦσαν, τὰ κάνει σωρὸ, ἀνεβαίνει ἀπάνω, τοὺς βάνει φωτιά κι ὀλοζώντανος χάθηκε μετὰ στῆς ἀπέραντες φλόγες τοῦ Διὸς ὁ γιὸς.

Στὴ μεσηβρινὴ τῆς Βαράσοβας μερὶά, εἶναι πολλὲς ἀνάβρες πού τρέχουν κρῖα καὶ γοργαῶ νερὰ καὶ γὰρ τοῦτο τὸ μέρος αὐτὸ τ' ὀνοματίσαν Κρουοῖοι.

Ἐκεῖ εἶναι καὶ τῆς Καλιγρόης ἡ πηγὴ, πού τὴν ἀναφέρει ὁ Παυσανίας καὶ τὴ στοιχειώσανε δύο ζωές.

μετὸν περμένο ὄχτο μαζὶ ὁ Ἄφιδος τοὺς πέρνει. Καὶ ὅποιος τόσο ἀποθυμᾷ ὅσο ἡ χρειάτου εἶναι μῆτε ἀπ' τὸ βούρκο τὸ νερὸ τὸ βράζει, μῆτε χάνει τὴ ζῆση του στὰ κύματα. Ὅμως πολλοὶ στὸν κότμο, ἀπὸ νὰ πῶθο ψεύτικο ἄφρευτα πλανημένοι λένε: «Δὲ φτάνει τίποτα» γιατί τ' ἐξίζεις τόσο ὅσα εἶναι καὶ τὰ πλοῦτη σου. Ἐκείνο τί τὸν κάνας; Τὸν εἶ, κακόμοιρο, γιατί πρόσχαρὰ αὐτὸ το κάνας. Δὲν στὴν Ἀθήνα μιὰ φορὰ ἕνας βρωμιάρης ἦταν κι ἄρχοντας πού συνήθιο του τὸν κόσμον εἶχε νὰ βρίζῃ: «Ἐμένα ἑ κόσμος σφοῦριζε: ἐγὼ ὅμως καμαρώνω σὰν βλέπω πάντα νὰ χτυπᾷ στὴν τσέπη μου τὸ χρῆμα». Τοῦ Ἐνταλοῦ στὰ χεῖρη του πασι τὸ νερὸ καὶ φεύγει. Ἐδῆς: Ἄλλαζε τῶνομα νὰ σου ταπεινῆ ὁ μῦθος πᾶνω στὰ παντοσύνχτα σκούλια του κοιμᾶσαι καὶ χίσκες κι ἀναγκάζεται σὰν ἄγια νὰ τὰ πέρνης, νὰ μὴν τ' ἀπλώσης, σὰν ἐμπρὸς σὲ ζωγραφικὴ κα στέρης. Δὲν ξέρεις τί τὰ κάνουνε τὰ χρῆματα; Δὲν ξέρεις πού χρῆσιμῶνουν; Ψωμί καὶ λάχανα ἀγοράζου, κρῖο: καὶ εἶ, ὁ ἀνθῶπος ἀνάγκη ἔχει νὰ κέρη. Γὰρ ἔχεις τάχα ἀποθυμῖα ἔγρυπνος νᾶσαι πάντα καὶ ἀπ' τὸ φόβο σου νεκρὸς, νὰ τρέμης νύχτα μέρα τοὺς ἀγριους κλέφτες, τὴ φωτιά, τοὺς δούλους μὴ σὲ βγάλουν μετὰ στὰ βουνὰ; Ἀπ' τὰ καλά αὐτὰ σου ἐγὼ πούθοσα ἀπ' ὄλους νᾶμαι πῶς φτωχὸς ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον.

Καὶ σὰν σὲ πιάτῃ θερμασιὰ, ἢ ἄλλη κάποια ἀρρώστια σὲ ρίξῃ στὸ κρεβάτι σου, πῶν ἔχεις σὲ κοντὰ σου, νὰ κίτση στὸ προσκέφαλό, κανένα νὰ σοῦ βράσῃ, καὶ νὰ φωνάξῃ τὸ γιὰτὸ γὰρ νὰ σὲ ξαρωτῆση καὶ τὰ παιδιὰ σου νὰ χαροῦν κι ὀλοι οἱ δικοὶ σου ἀντάμα; Οὔτε γυναῖκα οὔτε παιδιὰ παρακαλοῦν γὰρ σένα' σ' ὄχτρεῦνται οἱ γείτονοί σου, οἱ φίλοι, τὰ κορίττα, σα παλικάρια. Φαίνεται παρᾶξενο σὲ σένα, πού ὅλα ἀπ' τὰ χρῆματα τάχεις πῶς παρκατῶ, κανέναν ἢ δὲ σ' ἀγαπᾷ, ὅπως καὶ δὲν τ' ἐξίζεις; Κι ἂν τίς γενιές, τοὺς φίλους σου, πού ἀπ' τὴν τύχη ἔχεις, νὰ μὴν τοὺς χάρης προσπαθῆς, τοῦ κακοῦ θὰ τὸν γάσης κακόμοιρο, τὸν κόπο σου' σὰν κείνον πού νὰ μᾶθῃ μέσα στὸ κάμπο προσπαθῆ, νὰ τρέξῃ τὸ πούλιρ: στὰ χαλινάρια ἀκούοντας. Κεντοιογῆς, πλιά πάψε νὰ θησαυρίζῃς χρῆματα, κι ὅσο περῖσσα τάχεις, ἢ φτώχεια πῶς λιγώτερο θὰ σὲ τρομάξῃ πάντα, μὴν βάλῃ πλιά στοῦς κόπους σου κανένα χλινάρι, γιατί κείνο πού θέλητες τὸ πέτυχες, μὴν πᾶθῃς ὅ,τι ἔπαθε ἕνας Οὐμίτος: μικρὸς ὁ μῦθος εἶναι: Ἄρχοντας ἦταν, μετὰ οὐδὲ μπορούσε νὰ μετρήσῃ τὰ χρῆματά του, κ' ἦτανε τόσο μαζὶ βρωμιάρης ὅπου ποτὲ καλύτερα ἀπ' τοὺς δούλους δὲ φοροῦσε, κ' ἔτρεμε ὡς τὰ ὕστερα ἢ φτώχεια μὴ τὸν πέρη. Μαὐτὸ σὲ δὴ τὸν χῶρσε ἢ σκλάβο Τυδαρίδα

μετὸν παλτᾷ ἢ παλικαροῦ. «Σὲ τί με συμβουλεύεις, νὰ ζῶ καθὼς τὸ Μαίνιο γὰρ καὶ τὸ Νομαντιένο;» Θέλεις νὰ βάλῃς τὴ φωτιά μετὰ τὰ χυρὰ νὰ σμίξῃ. Παρκαλυμένος κι ἄσωτος ἐγὼ δὲ λέω νὰ γένῃς, ὄντας νὰ πάψῃς, σοῦ μιλῶ, ξηνηταβελόνης νᾶσαι. Βρίσκεται κάποια διαφορὰ ἀνάμεισο τοῦ Ταῖνη καθὼς κι ἀπὸ τὸν πεθερὸ τοῦ Βισσελῆ. Τὸ κίθε πρῶμα ἔχει τὸ μέτρο του καὶ σύνορα ἔχει κίτι πού δὲ μπορεί πλεία νὰ σταθῆ πῆρ' ἀπ' αὐτὰ τὸ δίκιο. Ἄς πᾶμε ἐκεῖ πού μένουμε, πὸς ὁ ξηνηταβελόνης δὲ χαίρεται στὸ ἔχει του, τοὺς ἄλλους τοὺς πανέδει, τί ἢ γῖρα ἔχει τ' ἄλλουνοῦ μαστάρια πῶς μεγάλα κι αὐτὸ τὸν στρίθει καὶ ποτὲ δὲν πέρνει τὸν ἀπὸ του σὰν καὶ τὸ κόσμον τὸ φτωχὸ, μὴν θέλει νὰ περᾶσῃ ὄλους, ἔτσι ὁ πλοῦσιος κείνον πού τρέχει, κόβει καθὼς, σὰν τᾶλογο ὀρμητικὰ σέρνει τὰμάξῃ ὄντας ἀπ' τὰ σημάδια του χυθῆ, ὁ ἀμάξῃς τὰ σπρώχνει ὅλα τὰ ξένα λόγια πού τὰ δικὰ του πέρνουν, κι αὐτὸν πού πίσω ἔργεται καὶ θέλει νὰ περᾶσῃ μετὰ περιφάνια. Καὶ γι' αὐτὸ, σπάνια θὰ τὸνε βροῦμε κείνον πού λέει πὸς ἔζησε ἐδῶ χωριστῆμένα καὶ ὄντας ἔρθῃ ἡ ὥρα του, νὰ φεύγῃ ἀπ' τὸν κόσμον χορτάτος ἀπ' τὸ κίθε τι. Ὅμως πλείο φτάνει τὸρα νὰ μὴ θαρρῆς πὸς ἀρπαξῆ τὴν κάσσα τοῦ Κρισπίου τοῦ τσίμπλη, λογο ἄλλους δὲ θὰ νὰ ξεστομῶσαι. Σάμος

«Ο θεός που πού πολύ λατρεβότανε στην Καλυδώνα με τα πολλά της τ' άμπέλια, εΐτανε φυσικά ο Βάχχος. Ένας από τους ιερείους του εΐταν κι ο Κόρεσσος, που η άγαπη του στην Καλιρρόη, μια όμορφη παιδοπούλα — γιατί η θρησκεία τους τότε συχώραει και στους Ιερωμένους την άγάπη — τον είχε ξετρελλάνει και τον έκαμε δύστυχο, γιατί όσο άφτός την άγαπούσε τόσο η κακόκαρδη τον έμισούσε. Κι αφού όλα τα μέσα του Έρωτα περιποίησε, περικάλια κι έκέτεψες άνωφελα τα δοκίμασε κοντά της, έπεσε στού Θεού του τα πόδια, άγκάλιασε τό άγκυμά του και τον έθερμοπαρακάλεσε νά τονέ σπλαχνιστή. Ο Βάχχος τον ψυχοπάνεσε τότε και στείλε στους Καλυδωνιώτες μια φοβερή άστένια, που όλοι τους βρεθήκανε μεθισμένοι, δέν ήξεραν τί έκαναν και πολλοί άπ' άφτους πθαιναν. Έστειλανε τότε στού μαντείο της Δοδώνης, που τα χρόνια εκείνα όλοι οι γειτόνοι του, δηλ. οι Αΐτωλοί, οι Άκαρνανες, κ' οι Ήπειρώτες, τό θεωρούσανε πρώτο κ' έθέρωναν μεγάλο σεβασμό στις άπάντησες πύθωναν άπ' την κουράλα μιας βελανιδιάς η που μερικά περισσότερια του λόγγου της Δοδώνης έδιναν.

Και τό μαντείο τους παράγγειλε πώς για νά ξεθυμάσθ η Βάχχος, που εΐτανε μαζί τους θυμωμένοι, έπρεπε στού βωμό του νά θυσιαστή η Καλιρρόη η όπιος άλλος ήθελε στη θέση της νάμπη. Κ' η άμοιρη, που δέν εΐχαν ούτε συγγενήδες, ούτε φίλους, ούτε άγαπητικούς που νά θυσιαστούνε γι' αυτή, χλιμμένη έβλεπε πώς ζύγωνε η στερνή της η μέρα. Όλες οι έτοιμασίες, έγιναν κι' οδηγήσανε στού βωμό τό θυμα, που ο Ιερέας άτάραχος και με κρύο αίμα την περιμενε. Άλλ' ανάθουνε μέσα του άξαφνα οι πικριές του καημοί, που τόσα του κατάρωγαν τα σωβικά του χρόνια, και θυμα άφτός όχι του Βάχχου, άλλ' άλλου θεού, του Έρωτα πιά, έτρεξε στού βωμό κ' έσφάγηκ' ο ίδιος δείχνοντας που φτάνει η άγάπη.

Τότε κατάλαβε η Καλιρρόη τί κακό έκαμε για νά φανή τόσο άχάριστη στη μεγάλη του Κόρεσσου άγάπη και σφοδριασμένη και ντροπιασμένη έπληξε και σκοτώθηκε στ' άχειλι μιας πηγής, που λέει ο Πausanias, πώς δέν είναι πολύ μακριά άπ' της Καλυδώνας τό πόρτο και που σήμερα ακόμα τη λένε «η πηγή της Καλιρρόης».

Και τό μεταίωνα η Βαράσοβα θάχη πολλές παράδοσες, αλλά καμιά δέν έφτασε ίσα με μας. Οι τσοπάνηδες, που έρεβνησαν τις πλαγιές και τα διά-

σελά της, έμέτρησαν εκεί μέσα, λέει ο Βαζΐη, ως 72 έκκληστήσες και μοναστήρια. Άλλά σήμερα όλα αυτά βρίσκονται ρείπια

Έκεί στις πολλές πηγές της Βαράσοβας είναι και μια άρμυρούτσικη και πικρούτσικη λίγο. Η πηγή αυτή δέν έκαθάρισε καμιά, Καλιρρόης τί κρέμα, άλλ' έχει τη δύναμη, τον Άβγουστο μόνο, να παστρέβη τα χαλασμένα και φορτωμένα στομάχια, με τα διάφορα άλάτια που τό νερό της παίρνει άπ' τη γη.

Κ' έχουν τη συνήθεια οι χωριάτες που κάθονται γύρω, καθώς και πολλοί χωραΐτες, να πηγαίνουν για τη γειά τους εκεί μια μέρα τό χρόνο, κι αφού παραφάνε και μεθοκοπήσουν τη μισή τη μέρα, την άλλη μισή να ρίχνουνται στο νερό και να φέβγουν τό βράδυ με άδειο διόλου στομάχι.

Γιά τούτο και την πηγή αυτή τη λένε τσερλονέρι.

Η Βαράσοβα άπ' την αρχαιότητα χρησίμευε για λιμάνι. Άλλ' είναι τόσο δυνατός ο βορριάς που φυσάει εκείθε, που δέν αφήνει ούτε πέτρα να μείνη στη θέση της, και τα πλοία που θα τόχουν εκεί άραγμένα, τα φέρνει σε μεγάλους κίντυους, κι ο στίχος του Λατίνου ποιητή Σπατίου

«Ionis et fluctibus hospita portu Chalcis».

δέν λέει αλήθεια, αλλά πολύ αφιλόξενο πρέπει να τό πη κανένας αυτό τό λιμάνι.

Άργότερα ονομάστηκε Γαλατάς. Με τέτιο όνομα τό βρίσκομε στον πορτουλάνο που έβγαλε ο Τάγιας στα 1573 κ' εΐτσι τό λένε κ' οι περιηγητές που άργότερα, στα τελευταία της σκλαβιάς χρόνια, έγράψανε γι' αυτό.

Ο πορτουλάνος του Τάγια περίεργος για τη γλώσσα του είναι και καθρέφτης της μεγάλης προόδου πώκαμε η έθνική μας γλώσσα από τότε ίσα με τα σήμερα και σημειώνω άπ' αυτόν τό μέρος που γράζει για την παραλία της Αΐτωλίας.

«Άπό τό Δραγαμέστο ως τό Πεταλά είναι μίλια 25'. Ο Πεταλάς είναι νησί και έχει πόρτο καλό, και αν θέλεις να ύπας εις τον Πεταλά και θέλεις να ράξης εις την μερσία της τραμουντάνας είναι νακαμπάνια και ράξεις άγκουρις και άγκουρις. και

αν θέλεις να ύπας εις τον Πεταλά εις την μερσία του λεβάντη, άμε μέσα σιγούρος και κοστάρει τον Πεταλά και ράξε τα σίδερα σου εις τον λεβάντη κεις φούντος έργυλίας ζ' και τα σίδερα πλωρήσια σου κεις τό νησί και αν θέλεις νερό, άμε εις τον άγια Νικόλαο και είναι μια γρόττα και είναι νερόν όσον ήθέλεις. Άπό τον Πεταλά ως τους Κουρτζουλάρους είναι μίλια 5' και ύπαγαίνοντας αυτήν την στρατα εύρίσκεις την Άζενέρα και την Μακρόνησο και κεις Όξείαις και αν θέλεις να ύπας ανάμετα τας Όξείαις και τους Κουρτζουλάρους έχεις φούντος νερόν να περάσης με πάσα καράβι και να κοστάρης περισσότερο τας Όξείαις παρά τό Άσπρο Πορτάμι και εις τους Κουρτζουλάρους είναι μια βκλη κεις την μερσία της τραμουντάνας και είναι δια πάσα ξύλο, κμή τό περισσότερον στέκουν τ' άρματωμένα ανάμετα τους Κουρτζουλάρους και τας Όξείαις προς τον λεβάντη είναι ενν νησί μικρό και εκεί στέκουν τα καράβια. Άπό τό Άναταλικό ως τό Δραγαμέστο είναι μίλια 17', από τό Άναταλικό ως τον Ναύπακτον είναι μίλια 25', και εις ναυτην την στρατα εύρίσκεις τον Γαλατά, τη Καθουρολίμνη και τό Σοποτόν· τό Σοποτόν είναι η Κακή Σκάλα και εκεί στέκουν τα ξύλα μικρά και μεγάλα και ράζουν τα σίδερά τους εις την όστρια, κεις τον σιρόκο και τα πλωρήσια εις την γην από κεις τα Καστέλλια μίλια 7'. εύρίσκεις τον κάθο και από κει μίλια 7', είναι ο Έπαχτος».

Σήμερα τό μέρος αυτό της Βαράσοβας τό λένε λιμάνι του Κρουονεριού κι από εκεί αρχίζει ο σιδηρόδρομος που περνά από τό Μεσολόγγι και πηγαίνει στο Βραχώρι. Η εταιρία του σιδηρόδρομου, που τη γράφουν για έφορία ΣΒΔΕ, έχει ένα μικρό βαποράκι — την Καλυδώνα — που δύο φορές τη μέρα κάνει τό μεταξύ του Κρουονεριού και της Πάτρας ταξίδι.

Αν όμως πάρης κανένα χάρτη, άπ' άφτους που οι σοφοί του Πανεπιστήμιου έχουν εγκρίνει για να μαθαίνουν τα παιδιά μας τη γεωγραφία, θα ιδής πως τό Κρουονέρι σημειώνεται όχι στη Βαράσοβα από κάτω, αλλά στού Μεσολογγιού την παραλία και πως για να ταξιδέψης με τό σιδηρόδρομο δέν θα περάσης τό Φειδάση.

Έτσι διδάσκειται κ' η Γεωγραφία στον τόπο μας!

K. A. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΗΓΗΜΑΤΑ

ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ

Ο ΠΕΤΡΟΠΕΛΕΚΗΤΗΣ

Του φίλου μου Δ. Σωτηρίου

Μια φορά κ' έναν καιρό κάποιος πετροπελεκητής έδούλευε τεχνικά στού λατομείο, εκεί κοντά που έπερνούσε ο μεγάλος έξοχικός δρόμος.

Εΐταν καλοκαίρι. Κατά τό δειλινό, τη στιγμή που κατακουρασμένος ο πετροπελεκητής, κρατώντας τη μέση του με τό ένα χέρι, έσφούγγιζε με τό άλλο από τό λιοκαμμένο μέτωπό του τον τίμιο ιδρωτά του, είδε ναρχεται μια ελόχρυση άμαξα.

(*) Τούτο τό παρμύθι τόγραφα άπ'ό μου δηγήθηκε κάτι τέτιο φίλος μου Δημοσθένης Σωτηρίου, που τό είχε διαβίση κάπου. Σάν του τό έπληγα του φίλου μου, μου έιπε, πως όπως τόγραφα είναι όλος διόλου νέο, με όλος διόλου άλλη μορφή. Γι' αυτό τό δημοσίεψα.

την έτραβούσαν τέσσερα κατάμαυρα άλογα· δύο ύπερέτες εμπρός κι άλλοι δύο πίσω, καθισμένοι άντιμέτωποι, με πελώριους άνεμιστήρες, έκαναν άέρα στον πολύσαρκο εύγενή κύριό τους, που ξαπλωμένος φαρδύς πλατύς στο άναπαυτικό κναπεδάκι της ελόχουσης άμαξάς του, έρροφούσε με τόσην ευχαρίστηση τό άρχοντοκαμωμένο άεράκι του εκείνο, ώστε μέσ' άπ' τα στενόμακρα μουστάκια του εξέφευγε άκατάπαυστα κάποιο έλαφρό χαμόγελο... παιδιάτικης εύτυχίας.

Τη στιγμή όμως, που έζύγωνε στού λατομείο τάμαξι ελόχρυσο, καθώς άντίκρουεν ο εύτυχισμένος αυτός άρχοντας τό φτωχό πετροπελεκητή, έρριξε καταπάνω του δύο τόσο πειροφρονητικές ματιές, και οι χρυσοτυμένοι του υπερέτες τον έκοίταζαν με τόσο περιφρονητικό χαμόγελο, που ο κατακουρασμένος δουλευτής, χωρίς νάν τό θέλη, έβόγγιζε μέσ' άπ' τα βάθη της καρδιάς του και του εξέφύγανε από τα καταδιψασμένα και φριγγμένα χείλη του τέτοια πικρά και βλάστημα λόγια:

— Τί τάχα με όφελει η ζωή! Γι' αυτούς τους παραλήθες είναι ο κόσμος! Και τί αν δουλεύω, Θεούλη μου, και τί τάχατες αν τραβάω τόσα και τόσα καθημερινά κι όλημερα έδώ στα παλιόβραχα, για να σου κρατήσω σ' αυτό δά τό κουφάρι μου την ψυχή,

που μου χάρισης... σάν τί όφελήθηκα! Βάσανα, βάσανα... και μόνο βάσανα! Νά εγινόμενε... μια ήμερούλα τουλάχιστο, μονάχα μιάν ήμέρα... πλούσιος, θα έκαταλάβαινε τότες ο καθένας πως είναι στού κόσμο ένας καλοκάγαθος Θεός, που του πέπουν οι τόσες και τόσες θυσίες μας!.. Άχ, άς εγινόμενε μια στιγμούλα πλούσιος... κι άς πέθαινα!

Δέν έπρόφτασε ναποτελειώσθ ο καλόμοιρος τά λόγια του, και του παρουσιάζεται στη στιγμή μπροστά του μια χρυσομαλλούσα Νεράϊδα, σωστή νυφούλα πεντάμορφη, και σάν έστάθη άγνάντια του κινώντας τό διαμαντένιο ραβδάκι της, που έσφιχτοκρατούσε στού κρινοδάχτυλο χεράκι της, του λέει:

— Άπό αύριο, πριν γλυκοχαράξη, θάσαι πλούσιος!

Και άμέσως, έγινεν άπ' εμπρός του άφαντη, σάν Νεράϊδα που εΐταν.

Την άλλη μέρα, πριν γλυκοχαράξη, ο άπελπισμένος πετροπελεκητής ζυπνάει θαμπωμένος μέσα σ' ένα μαρμαρένιο πκλάτι, που ίσως μόνον ο Ουράνιος Βασιλέας θα έφανταζότανε ναποχτήση. Τέσσερες υπερέτες παγκυλέμορφες κι άλλοι τόσοι υπερέ-

ΑΠΟ ΤΗ ΝΥΧΤΑ ΤΗΣ ΒΑΛΠΟΥΡΓΗΣ

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ

Σά να μπαίνωμε στις σφαίρες
της μαγείας κατ'αυτὸν ἀνείρου.
Ἐὰν γίνῃ σὲ ὁδηγός μου,
γρήγορα ν' ἀνοίξουν μπρός μας
οἱ πλατιοὶ κ' οἱ ἔρμιοι τόποι!

ΛΑΜΠΥΡΙΔΑ

Βλέπω δέντρα πῶς κατόπι
τρέχουν τόνα στάλλο, οἱ βράχοι
δὲς πῶς γέρνουνε τὴ γήνη,
πῶς οἱ μύτες τους σφυρίζουν
καὶ φυσοῦν καὶ ροχαλίζουν!

ΦΑΟΥΣΤ

Τὰ νερά πλοῦν κι ἀφρίζουν
μὲς τοῖς βράχοις, μὲς τὰ χλόη.
Φλοῖσο ἀκούω ἢ τραγουδία κεί;
Μὴν ἀκούω ἀγάπης πόνους,
ἤχους ἀπ' ὠραίους χρόνους;
Ὅ, τι πόθους κλείουν τὰ στῆθι!
Κ' ἡ ἠχὸ σὰν πᾶραμυθὶ
τοῦ παιδιοῦ καιροῦ ἀνταχτεῖ;

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ

Κράου! Βάου! Ἄκου στὰ πλάγια
καρκαξία, κουκουδίαγια
καὶ κοράκια δὲ ἀγρυπνοῦνε;
Στὰ χαϊόκλαδα περνοῦνε
σαλαμάντρες; Τί μακριὰ
πόδια, τί πειρεὰ κοιλιά!
Σὰν τὰ φίδι οἱ ρίζες στένουν
ἀπ' τοῖς βράχοις κι ἀπ' τὸν ἄμμο
βρόχι ἀλλόκοτα ἐδῶ χάρω
καὶ μὰς τικιάζουν καὶ μὰς δένουν.
Λὲς οἱ ρόζοι ζωντανεύουν,
σὰν πολυπόδα μπερδεύουν
τὸ διαβάτι. Κι ἀπ' τὰ ρεῖκια
κι ἀπ' τὰ μωσκόλα τὰ ποντίκια
μυριοχρώματα, κοπάδια,
κι ἀπὸ πίσω πλάθια σκίζουν
λαμπυρίδες τὰ σκοτάδια
καὶ συγχίζουν καὶ ζαλίζουν.

ΦΑΟΥΣΤ

Ἄλλὰ, πέρ' μου, στυματοῦμε
ἐδῶ τώρα ἢ προχωροῦμε;
Ὅλα ὡς νὰ γυρίζουν μοιάζουν,
βρίχοι, δέντρα ὄψη ἀλλάζουν,
λαμπυρίδες ἀνεβαίνουν
καὶ φυσκῶνουν καὶ ληθαίνουν.

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ

Ἄπ' τὸ φῶρεμά μου πιάσου!
Μιά ψηλὴ κορφή εἶν' ἐδῶ,
πῶς ἀστράφτει δὲς μπροστά σου
ὁ Μαρμωνῶς μὲς τὸ βουνό.

ΦΑΟΥΣΤ

Πῶς παράξενα στὰ ζύθη ἀντιφεγγίζει
μιὰ λάμψη ὡς ἡ ἀυγὴ θαμπή!
Κι ὡς μὲς αὐτὰ τὰ τρισβάθα σκορπίζει
τῆς ἀδύσσου μιὰν ἀναλαμπή.
Φουντώνει ἀντίπα ἐδῶ κ' ἐκεῖ καπνίζει,
ἐδῶ φωτιὰ σπιθοβολάει μὲς ἀπ' τὴν ἄχνη,
τώρα σὲ ρένεται σὰ μιὰ κλωστή ἀπ' ἀράχνη,
τώρα σὰ βρύση ὀρμητικὰ ἀναβρύζει.
Ἐδῶ μὲς τὸ λαγκάδι ἀπλώνεται
μὲ χιλίες φλέβες μακριὰ πλατιά
κ' ἔπειτα πέρα στὸ στενὸ στρημῶνεται
καὶ πάει καὶ σιγίγει σ' ἓνα ξαφνικὰ.
Σπίθες πετιοῦντ' ἐδῶ κοντὰ,
ἄμμος χρυσὸς σὰ ν' ἀνεμίζεται.
Μὰ δὲς! ἀλάκερος ὁ βράχος ὡς ψηλὰ
ὡς τὴν κορφή του πῶς φλογίζεται.

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ

Ὁ ἄρχοντας ὁ Μαρμωνῶς γιὰ τὴ γιορτὴ
τὸ παλάτι του δὲν ἔχει φωτισμένο;
Τί εὐτυχία ποῦ τόχεις ἰδωμένο
μυρζομ' ἔρχονται οἱ καλεσμένοι ὀρμητικοί.

ΦΑΟΥΣΤ

Πῶς λυσσάει μὲς τὸν αἴρα ἡ ἀνεμοζιάν!
Τί χτυπήματα μοῦ δίνει στὸ κεφάλι!

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ

Ἄπ' τοῦ βράχου τὰ γέρικα πλευρὰ κρατήσου,
μὴν γκρεμιστῆς στὰ βύθη τῆς ἀδύσσου.
Τὰ σκοτὴ ἀπ' τὴν ἀντάρα πάζουν.

Ἄκου, τὰ δάση δάδδοβα πῶς τρίζουν!
Οἱ κουκουδίαγιες φεύγουν τρομασμένες.
Ἄκου! Οἱ κολῶνες πέφτουν συντριμμένες
τῶν πράσινων αἰῶνα παλατιῶν.
Τὶ ἀναστέναγμα καὶ τὸ ἴκισμα κλαδιῶν.
Τὰ δέντρα δυνατὰ βγγούνε,
οἱ ρίζες σπάζουν καὶ τριζοβολοῦνε!
Κι ὅπως πέφτουν τόνα στάλλο σωριασμένα,
ὄλ' ἀνάκατα βροντοῦν δαιμονισμένα
καὶ στοὺς γκρεμοὺς ποῦ τὰ συντρίμματα βου-
[λιάζουν
οἱ σίφουνες σφυρίζουνε κι οὐρλιάζουν.
Ἄκους φωνὲς ἐκεῖ ψηλά;
Φωνὲς μακριὰ, φωνὲς κοντὰ;
Ναὶ, σ' ὄλο πέρα πέρα τὸ βουνὸ
τραγοῦδι χύνεται δαιμονικό!

ΓΚΑΙΤΕ

(Μετάφρ. Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ)

Η ΔΡΑΚΟΤΡΥΠΑ

(Τριγωνία).

Εἰς τὴ βελαώρα τοῦ Πεταλά στὸ Βάλτο, σ' ἓνα
ἀνοιγμα τῶν δένδρων, φαίνεται ἓνας ὄχτος μεγάλος,
μὲ μιὰ τρύπα πλατειὰ κατακόκκινη στὴ μέση. Τὴν
λέν Δρακότρυπα. Ἐκεῖ μέσα κάθονταν μιὰ βολὰ
ἓνας δράκοντας, καὶ κάθε νύχτα ξεκίνοῦσε γιὰ τὸ
Βάλτο, καὶ πήγαινε κι ἀντάμωνε μιὰ βοσκοπούλα
ἄμορφη, ποῦ βόσκαγε στὰ κατσάβραχα τὰ γίδι-
της. Τὸ κορίτσι ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ στὴν ἄρχὴ δὲν
εἶπε τίποτα, μὰ στὰ ὑπερὰ σὰ δὲν μπορούσε νὰ
βαστᾷ τὴν ἀγκαλιὰ του κάθε βράδυ ἓνα φοερό
θεριό, ποῦ τοῦ βύζανε τὸ αἷμα του, τὸ ξεμολογήθηκε
στὰ δερροξάδερρά του. Κ' ἔκκαμν κρτέρι τὰδερ-
ροξάδερρά του καὶ βάρσαν τὸ δράκοντα. Καὶ ξεκί-
νησε βαρεμένος ὁ δράκοντας ἀπ' τὸ Βάλτο, ραντί-
ζοντας τὴ χῶμα μὲ τὸ αἷμα του κ' ἤρθε καὶ ψάφησε
στὴν τρύπα του. Τὴ μέρα φαίνεται τὸ αἷμα του
σταλαματιῆς σταλαματιῆς στὸ μονοπάτι, καὶ τὴ
νύχτα ἀγρικεῖται πάντα τὸ σκουζιμὸ του.

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΨΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

ΛΕΞΕΤΑΙ 3-5 Μ.

τες ἀγγελοκίμωντοι, γονατιστοὶ ἐμπρός του καὶ οἱ
ὄχτω, ἐπερίμεναν κοιμάμενοι ἀπὸ τὰ χεῖλη του τὴς
προσταγῆς τοῦ σατυρισμένου ἀφέντη τους.

Χιλιάδες γλυκόλαλα πουλάκια ἐκελαιδούσανε
γύρω του, πετώντας στὸ φαρφουρένιο δωμάτι τοῦ πε-
τροπελεκητῆ μὲς ἀπὸ τὸν πλαγινο κῆπο τοῦ πα-
λατιοῦ του, ὅπου ἐνθουλοῦσανε τὰ ὁμορφότερα, τὰ
πιο μεθυσιτικὰ λουλούδια, κι ἀπλωναν τὸν ἥλιο
τους, μ' ἥλιο καὶ μὲ στρογγυλοφέγγαρο, τὰ πιο
παράξενα δέντρικὰ τοῦ κόσμου, ποῦ τὰ ἐποτιζανε
νύχτα-μέρα τόσα κοντυλοπελέκητα φειδωτὰ ρυάκια
μὲ τὸ κρουσταλλένιο, τὸ διάφανο νεράκι τους.

Εὐεβήθηκε ὁ καλὸς σου, νὰ μὴν τὰ πολυλογοῦμε,
μέσα σ' ἓναν ἀληθινὸ παράδεισο!..

Χωρὶς νὰ σαλέψῃ ὁ νοῦς του, ἐπενοῦσε τώρα
ζωὴ χρυσάμενη. Φαγὶ καὶ ὑπνο-ὑπνο καὶ τέλεια,
πέρα καὶ πέρα, καλοπέρση... μὰ πρὸ πάντων κα-
θημερινὴ ἀμαξάδα. περίπατο καθημερινὸ κι ἀτέ-
λειωτο μὲ λογιῆς-λογιῆς ἀμαξές, ποῦ δὲν τις εἶχε
ἰδῆ ἀκόμη ἀνθρώπου μάτι στὴν πολυάνθρωπη ἐ-
κείνη πατρίδα του.

Ἡ ἀναπαυτικὴ ὁμοῦ ζωὴ, ἡ καθιστικὴ ἐκείνη
καλοπέρση, ἐπᾶχνε τόσο πολὺ τὸ σκελεθρωμένο
πετροπελεκητῆ, ποῦ δὲν ἐμπόρεε τώρα πιά οὔτε
νὰ κινῆται, ἐλεύθερα, μὰ οὔτε νὰ φάῃ, οὔτε νὰ πιῇ

ὅπως ἐπεθυμοῦσε κι ὅπως ἐσυνείθισε μέσα στὰ
πλοῦτη καὶ στὴς ἀρχοντιές του.

Οἱ πλιο ἔκαουμένοι γιατροὶ τοῦ εἶπαν, ἂν θέλῃ
νὰ ζήσῃ, χωρὶς ἄλλο... νὰ φάσῃ αὐτὴ τὴν τροχονί-
νητη καὶ καθιστικὴ ζωὴ, νὰ παραιτήσῃ τὴς ἀμαξές
καὶ τὴν ἀνάπαψη καὶ νὰ ἀλλάξῃ ὅλως διόλου ζωὴ.

Ὁ πρῶτος μάλιστα γιατρός, τῆς χώρας τοῦ
εἶπε, πῶς τὸ μόνο γιατρικό του εἶναι καθημερινὸς
περίπατος, σὲ μέρος ἀνοικτὸ, ἡλιολουσμένο, λίγο ἀ-
νηφορικό, ἀλλοιῶς δὲ δίνει τὸ λόγο του γιὰ τὴ
ζωὴ τοῦ εὐγενικοῦ πελάτη του.

Μὰ ὁ εὐγενικός πετροπελεκητῆς μὰς δὲν ἐμπό-
ρεε τώρα νὰ κἀνῃ οὔτε πέντε λεπτῶν τῆς ὥρας
δρόμο ἐκουραζότανε, ἴδρωνε, λαχάνιαζε καὶ κατα-
κομμένος ἐσυλλογιζότανε τὴν ἀτυχία του!..

Μιά μέρα τόσο πολὺ ἔκαιγε ὁ ἥλιος, ποῦ δὲν
τόν ἄφινε νὰ κἀνῃ βῆμα βλέποντας, πῶς δὲν μπο-
ροῦσε νὰ περπατήσῃ ἀνχοστῆναξε βαρειά καὶ εἶπε
ἀπολιτισμένος:

— Τί τάχα μ' ὄφελοῦν τὰ τόσα μου ἀγαθὰ-
τί μ' ὄφειλε τᾶμέτρητο χρυσάφι! Νὰ, ζωὴ, στέλην
θινὰ ἐλευθέρη! νὰ εἶσαι πᾶμπλουτος καὶ νὰ μὴς
ἤμπορῆς νὰ κἀνῃς δυὸ περπατησιές! Ὅριστε! ἓναν
ἥλιο, λαμπερὸς σὰν τὸ χρυσάφι μου, ὁμορφος, σὲ
τὰ διαμάντικα μου, ποῦ μπορεῖ νὰ σου φτειάξῃ τόσα

καὶ τόσα... ὅταν τοῦ κἀτέθη, μάλιστα τρέχοντας νὰ
σὲ κρατῆ στὸν τόπο καίγοντάς σε ἀλύπητα! Πόσο
σὲ καλοτυχίζω, ἥλιε μου προσήλιε μου καὶ κοσμο-
γυριστῆ μου!.. Νᾶταν τρόπος... βέβαια νὰ ἐμπόρεε
κανεῖς νὰ γίνῃ ἥλιος; δὲ θὰ εἶταν καλύτερο πρᾶ-
μα!.. Ἄχ, καὶ νὰ ἐγίνόμουν ἥλιος!

Δὲν ἐπρόφτασε νὰ ποτελειώσῃ τὰ παρακαλετικὰ
του λόγια, καὶ παρουσιάζεται μπροστά του ἡ ἰδία
χρυσομαλλοῦσα Νεράϊδα μὲ τὸ διαμαντένιο ραβδάκι
στὸ κρινοδάχτυλο χέρι της, καὶ λέει στὸν παχύ-
σαρκο φίλο της:

— Ψυλώσου ὡς τὰ καταγάλνα οὐράνια γίνε
ὅπως ἐπεθύμησε ἡ καρδιά σου, λαμπερὸς ἥλιος!

Καὶ στὴ στιγμὴ ἐγίνηκε ἀφαντῆ, σὰν Νεράϊδα
ποῦ εἶταν!

***

Καὶ πράγματι ὁ πετροπελεκητῆς, καθὼς δὲ
εἶταν ὀλοστρόγγυλος, δὲν ἄργησε νὰ ποστρογγυλεψῇ
ἐλάκερος, καὶ, ὡ τοῦ θάματος, νὰ σηκῶνεται σιγά-
σιγά σὰν λαμπερὴ ἀνεμόφουσα πελώρια, καὶ πρὶν
φτάσῃ μεσοῦρανα, νὰ σοῦ γίνῃ ἀπαράλλαχτος ἥλιος
ὁμοῦ; κι ἀκόμη πιο καλύτερος.

Εἶταν κατευχαριστημένος μὲ τὴ νέα του ζωὴ:
Ἡ λογαμογελοῦσε μὲ τὸ χρυσὸ του χαμόγελο, ὅσες

Χαλάσματα Της μοναξιάς ή λευτεριά μονάχα... Μέσ' τὸ ναὸ τὸ θρόνο της έχει σημεῖνο ἀκόμα...

Μὴν τσικνίδες κι ἀνανθο τριφύλλι πιά φυτρώνουν... Καὶ φλοῦδι φλοῦδι πέφτουνε τὰ μουχλοφυωμένα...

Μὰ εἶναι ὁ ναὸς σου ἀθάνατος, Ἰμαλαγένη Φοῖβε... Γιατὶ τεχνίτες ἔπλασαν τὴν ὁμορφιά του ποῦ εἶχαν...

Καὶ συντηρῆς ἀτάραχος τὸ σμερδαλιὸ τὸν Κάμπο... Καὶ τὴς γλάνκοματες λιμνίδες καὶ τὰ βουνίσια χιόνια...

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΑΘΗΝΑ ΔΡΑΜΑΤΑΚΙΑ

ΤΟ ΤΣΙΓΑΡΟ

Στὸ εὐρύχωρο κορινθίον τοῦ Νοσοκομείου, σιμά στὸ παράθυρο, κάθεται σὲ μιὰ παλιοκαρέκλα ὁ Μπαρμπα-Γιαννίος...

Ὅσῳ βρέχει, στὸ κορινθίον κινεῖται ἄλλοις. Ὁ Μπαρμπα-Γιαννίος, κοιτάζει δεξιά ζερβὰ φοβισμένα, βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα πακέτο μὲ καπνὸ...

Κεῖνη τὴ στιγμή, πάναθεμά τινε, νά σου κ' ἡ νοσοκόμα! Ἡμερὴ γυναικούλα μὰ μὲ μιὰ ἀγριοφωνάρα ποῦ σοῦ κόβουνται τὰ ἥπατά σου...

— Τί κάνεις, αὐτοῦ; τοῦ λέει θυμωμένη.

φορὲς ἀπ' τὰ ψηλά ἐβλεπε λογιῆς λογιῆς παράξενα, ὅλα γελοῖα μὰ κι ἄλλα περιεργά... Ἐκοίταζε πικρὰ ἐλεύθερα, καὶ μ' εὐχαρίστησέ του ἔθωρουσε...

Εἶταν ἄνοιξη ἤρθε τὸ καλοκαίρι πάντα εὐχαριστημένους, περίχαρος.

Ἐπὶ φτάνει καὶ ὁ σκουντουφλιάρικος χυνόπυρος: Ἐκεῖ ποῦ ἐπερπατοῦσαν ὁ νέος Ἥλιος, βλέποντας σ' ἓνα πυκνὸ ρουμάνι, ἀξαφνα ἔρχεται μπροστά του κάποιον μαῦρο καὶ πυκνὸ συγνεφάκι...

Ἐκανε, πρώτη του φορὰ νὰ κουνηθῆ λίγο ζερβὰ ἐπολέμησε νὰ παραστρατήσῃ λίγο δεξιά, δὲν ἐμπόρεσε σάν Ἥλιος ἐπερπατοῦσε παντοῦτα ἐμπρός...

Θυμωμένος τότες ὁ Ἥλιος, τόσο ἐστενοχωρήθηκε... ποῦ ἄρχισε νὰ βλαστημάῃ τὴν ὥρα καὶ τὴ στιγμή ποῦ του κατέβη, νάνεβῃ ψηλά καὶ νὰ γίνη Ἥλιος...

— Τί νὰ κάνω ἰ ἀπαντᾷ φοβισμένος σὰ μωρὸ παιδί ὁ ἔρμος. Μὲ πεθάναντ οἱ πόνοι καὶ γιὰ νὰ τοὺς ἀλυσμονήσω ἔστρησα ἴνα τσιγάρο.

— Τσιγάρο δὲ μέσα; Καὶ δὲ βλέπεις αὐτοῦ; Καὶ τοῦδεξε ἓνα χαρτί κολλημένο στὸν τσίχο ποῦ μὲ μεγάλα γράμματα ἔλεγε: «Ἀπαγορεύεται τὸ πτύειν καὶ καπνίζειν».

— Μὰ, κυρά μου!.. Μιὰ ρουφηξιά μοναχά!.. Μιὰ!.. Ἔτσι, νὰ χαρεῖς τὰ νύχτα σου!..

— Δὲν ἔχει τίποτε!.. Νὰ τὸ πεταξῆς ἀμέσως... τώρα δά!..

Ὁ μπαρμπα-Γιαννίος ἀρχίζει νὰ θυμώνει.

— Αἱ, διάολε, δὲν τὸ πετάω! Νά!!.. Καὶ ρουφώντας γρήγορα γρήγορα τρεῖς τέσσερες βραθιές ρουφηξιές, τὴ μὴν ἀπάνω στὴν ἄλλη, φωνάζει:

— Τί θὰ μοῦ κάνεις;.. Σκότωσέ με, νά!.. Μὰ θὰ τὸ καπνίσω!..

— Τί θὰ σοῦ κάνω; τοῦ ἀπαντᾷ ἡ νοσοκόμα μὲ πικρὸ χαμόγελο. Ἔχω γὰρ τί θὰ σοῦ κάνω. Τὸ βράδυ δὲ σοῦ δίνω ὕπνο... Τίποτα!.. Δὲν ἔχει τὸ βράδυ ὕπνωτικό, καὶ σάφήνω νὰ οὐρλιάζεις ὅλη νύχτα καὶ νὰ δέρνεσαι ἀπὸ τοὺς πόνοους!..

— Μή, κυρά μου, μή! Ὅ,τι θέλεις!.. Σκλάβος σου! φωνάζει κατακίτρινος ἀπὸ τὸ φόβο ὁ μπαρμπα-Γιαννίος! Μή!.. Νὰ μοῦ δώσεις ὕπνο... Ἀυτήσου με, κι οὔτε ξαναπίνω πιά τσιγάρο δὲ μέσα!.. Ὑπνο, ὕπνο, γιὰ τόνομα τοῦ θεοῦ!

Κι ἀνοίγοντας τὸ παράθυρο πετάει μαζί μὲ τὸ τσιγάρο καὶ τὸ πακέτο του.

ΑΝΘΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΟΙ ΔΕΚΑΠΗΝΟΙ

Θυμᾶμαι μιὰ βραδιά χειμωνιάτικη—πᾶνε τέσσερα πέντε χρόνια ἀπὸ τότε—ποδοῦθε ὁ μακαρίτης ὁ Καμπύσης οὔτι μου νὰ μοῦ διαβάσει τὴν πρώτη πράξη τῶν «Δεκαπηνῶν» του. Ἡξερα πὺς γράφει ἓνα τέτιο δράμα, γιατί συχνὰ μιλοῦσαμε γι' αὐτὸ, κ' ἤξερα ἀκόμα πὺς οἱ «Δεκαπηνοὶ» θάναν τὸ δεύτερο δράμα μιανῆς σκηνηκῆς τριλογίας ποῦχε σκοπὸ νὰ γράφει παίροντας γιὰ θέμα τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες («Μὲς Ἄννα Κούξλεῦ») τὸν πόλεμο (οἱ «Δεκαπηνοὶ») καὶ τὰ ὕστερ' ἀπὸ τὸν πόλεμο.

— Ἀκοῦτ' ἐκεῖ! Ἥλιος, Βασιλέας τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, νὰ μὴ μπωρῶ μὴτ' ἓνα συγνεφάκι νὰ παρκαρῶσω! Ἄς μοῦ λείπῃ τέτοια ἐξουσία, τέτοια λαμπρότη, τόση ὁμορφιά! Ἄς μοῦ λείπῃ! Ἐπρωτιμῶσα... προτιμῶ ἀληθινὰ τὴ μαῦρη ὄψη τοῦ συγνεφου!.. Σῦγνεφο νὰ ἐγινόμενον δὲν εἶταν ἄσχημο! Ἄχ, καὶ νὰ ἐγινόμενον σῦγνεφο!

Δὲν ἐπρόφτασε νὰποτελειώσῃ τὸ ὕστερο λόγο του καὶ ἀμέσως, σάν νάν τὸν ἐγγίξε κάποιος διαμαντένιο ραβδάκι. Καὶ καθὼς εἶταν ἀπ' τὸ θυμὸ του κατακόκκινος, χάνει τὴ φεγγοβολή του, ἀπλώνεται σιγά-σιγά σάν φωτόχρωμη λαναρισμένη τουλούπα καὶ, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ, γίνεται τόσο ἀλαφρῆς, τόσο δροσερῆς, τὰ μάτια του γίνονται δὺο γαλάζιοι μεγάλοι λάκκοι, ὡς ποῦ τέλος ἔσθυσε καὶ τὸ φανερὸ χρώμα του ὅλος διόλου, κ' ἐγίνηκε, καθὼς ἐπιθυμοῦσε, σταχτόμαυρο σῦγνεφο, ποῦ τὸ ἐφυσοῦσε ὁ ἄνεμος κ' ἔτρεχε στὸν ἀπέραντο οὐρανὸ μὲ δρόμο ἀκράτητο!

— Ἄ, τώρα μάλιστα τὸ καταλαβαίνω! νὰ, ὅ,τι ἐλαχτάριζε τόσοσιν κειρὸ ἡ καρδούλα μου: ἔπλωσε τέλος τὸ σφιχτοστρογγυλεμένο κορμί μου... καὶ τρέχω σάν τὸν ἄνεμο... χωρὶς νὰ κουράζομαι σταλιά! Καὶ τοῦχω τόσο δροσερὸ αἷμα, ναί, σοῦ εἶμαι τόσο δροσερὸ, ποῦ θαρρεῖς ὁ δρόμος μὲ ἀναστάνει, ἀντὶ νὰ μί... ἰδρώνει! Εὐχαριστῶ σε, διαμκντένιο ραβδάκι μου!

Ὁ Καμπύσης ἐπαλῶθησε σὲ μιὰ πολυθρόνα κι ἀρχίησε νὰ μιὰ διαβάσει τὸ δράμα του. Κεῖνη τὴ βραδιά μόλις εἶχε τελειώσει τὴν πρώτη πράξη κ' ἤμωνα ὁ πρῶτος ποῦ τὴν ἀκουγα. Διάβαζε σιγὰ σιγὰ καὶ μ' ἓνα μολύβι κῆκκινο στὸ χέρι δώρθηνε μιὰ λέξη, ἔσβηνε μιὰ φράση, πρόσθετε ἄλλη, ὅ,που καταλάβαινε πὺς τὸ νόημα δὲν ἔβγαυε. Ἐάστρω, ὅπως τὸθελε, ἢ ἡ κουβέντα δὲν ἐρχότανε φυσικιά.

— Θὰ σιὰφιερῶσω, μοῦτε, αὐτὸ τὸ δράμα σάν τὸ τελειώσω!

— Τέλειωσ' τὸ πρῶτα!

— Δὲ θὰ τὰργήσω!.. Τὸ δουλεύω μὲ κῆφι!.. Τῶχω τελειώσει μάλιστα ὅλο μέσ' τὸ μυαλό μου καὶ τὸ γράψιμό του πιά γιὰ μένα θάναν μὴ ἀντιγραφή καὶ τίποτ' ἄλλο!.. Θέμα γιὰ δράμα, μιὰ φορὰ! Ὁ πόλεμος ἔστρεφ' ἀπὸ τὸ μεθῆσι τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων... Καὶ τέτιος πόλεμος!.. Ὑέμαι!

Καὶ γελοῦσε. Καὶ γελοῦσα καὶ γώ... Κι ἀρχιήσαμε νὰραδιάζοιμε διὰ τὰνδοφραυθῆματα τοῦ πολέμου. Τοῦ εἶπα κᾶνα δὺο ποῦ δὲν τᾶξερε καὶ τᾶρέσανε.

— Να! Ὅθὰ μποῦνε κι αὐτὰ μέσα στὸ δράμα. Κάποιον θὰ τὰ χόσω κι αὐτά! Θέλω ὅλα, πρῶσωπα καὶ πράματα, νάναν ἀληθινὰ σ' αὐτὸ τὸ δράμα μου... Νά, ὁ Κωνσταντῖνος! Μὰ αὐτὸς ἀπάνου κάτου εἶναι ὁ Ἀντωνίης ὁ Μάτεσης, ποῦ στὸν πόλεμο ὄνειρευότανε νὰ κάνει δικὸ του ἐπιουργεῖο γιὰ νὰ σώσει τὴν πατρίδα. Μένα μὲ δώριζε ἐπιουργὸ τῆς Παιδείας, τὸν Καρκαβίτσα ἐπιουργὸ τῶν Στρατιωτικῶν, τὸν Βλαχογιάννη... δὲ θυμοῦμαι ποῦ ἐπιουργεῖο ἔδινε καὶ σ' αὐτόνε!.. Μὰ κι ὁ κ. Λυκούδης εἶναι μέσα σὴν πρώτη πράξη, μὲ τοὺς πατριωτικοὺς λόγους ποῦβγαζε σὴν Ἐθνικὴ Ἐταιρία... Εἶναι κ' ἡ κ. Παροῦν. Τὴν ἐνοιωσες;

— Μοῦ φαίνεται!..

— Ὅλα ζωντανὰ πρόσωπα. Κ' οἱ σκηνῆς, ἀπὸ τὴ σημερινὴ ζωὴ κι αὐτὲς παρμένεις! Ἡ δευτερὴ πράξη θάορχινάει μιὰ πολεμικὴ διαδήλωση στὸ Σύνταγμα... Σ' ἓνα μῆνα τελειώνει τὸ δράμα!

Περῶσανε μῆνες καὶ τοὺς «Δεκαπηνῶν» δὲν τοὺς ξανάπιασε στὰ χέρια του. Ὅσες φορὲς τόνει ρωτοῦσα, πάντα μ' ἀποκρινότανε μὲ τὰ ἴδια λόγια: — «Θὰ γίνουνε κι αὐτοί, μὲ τὴν ἀρεῖδα τοῖς!»

Πλάκωσε κ' ἡ ἀρρώστεια του ὕστερα ποῦ νὰ σκεφτεῖ γιὰ «Δεκαπηνῶν» κανέναν.

Ἀγῶνος μῆνες πρὶν πεθάνει, τὸ καλοκαίρι, τὸν ἀντάμωσα στὸν Πόρο, σὴν ὁμορφὴ ἐξοχὴ τῆς Πλάκας, ποῦχε πάει γιὰ νὰ βρεῖ τὴν ὄρειά του.

Καλὸ κι αὐτό! ἐφλίφτισε. Νὰ σοῦ εἰπῶ, δὲν εἶναι ἀσκημὴ δουλειὰ κ' ἐτόυτη!.. Νὰ εἰπούμε καὶ τὴν ἀλήθεια... Εἶχα βαρεθῆ νὰ τρέχω καὶ νὰ σεργιανῶω στὰ ψηλά!..

Καθὼς ὅμως ἐγοργότρεχε φλιφλίζοντας, ἀξαφνα τοῦ ἐμποδίζει τὸν ἐλεύθερο δρόμο του... κάποιος βράχος, ὅχι καὶ πολὺ μεγάλος... Ἀφῆριζε τὸ βιαστικὸ ποταμάκι νὰ τὸν περᾶσῃ, ἐπολεμοῦσε... τίποτα, εἶταν ἀδύνατο: ὁ βράχος ἀκούνητος κι ἀσά-

Μιάν αγγή που περιπατούσαμε από κάτω από τις πορτοκαλιές και μιλούσαμε για χίλια δυο πράματα, μου μίλησε και για τους «Λεκαπηνούς».

— Ξέρεις, τήνε τέλειωσα και τήν τετάρτη πράξη!
— Όστε πάει όλο το δράμα;

— Όχι! Τη δεύτερη και την τρίτη τις άφησα για άργότερα. Έγραφα την τέταρτη... Σου το είπα πριν πώς παντρεύτηκε η Μάρθα... Πήρε βλέπεις καπετάνιο κι αυτή, κι ήθελα ο γάμος της να μην μινεντεί στους «Λεκαπηνούς»...

Τη χειρόγραφο δέν πάχε μαζί του να μου τα διαβάσει. Τόχε στην Αθήνα. Μα μου τη δηγήθηκε δάη την πράξη. Μου μίλησε πάλι και για την κόρη που άρραποδσε και που την ήλεγε Μάρθα—αυτή είναι η Μάρθα της «Μις Κούζλεϊ» και των «Λεκαπηνών», κι απ' αυτή πήρε άφορη να γράψει το «βιβλίο των Σουτρομιών»—και μου άπάγγειλε, γιατί τα θυμάταν άπόξω, να θαυμάσει λόγια που λέει παρμιλωτής για την «πατρίδα των ρόδων» ή Μάρθα στον Περικλή—γιατί ο Περικλής στο δράμ αυτό είναι ο ίδιος ο Κωνσταντίνος:

— «... Κονιάχε αυτή τη γλάστρα με τα ρόδα. Ά, αυτά τα ρόδα τ' Απριλιάτικα που τα χάνδεψε η Λοκούστα, έχουνε πατρίδα. Πόσο εδνυχισμένες είναι οι τριανταφυλιές. Είναι καρφομένες εκεί που φέρωσαν. Γύρω τους συγκεντρώνουν όλο τον κόσμο τους. Η ζωή τους κι ο θάνατός τους στον τόπο της γέννησής τους πάντα. Ο ίδιος πάντα άερας. Μ' έννοείτε; Έχουν πατρίδα μιά πατρίδα όρισμένη...»

Στά χειρόγραφο που μου χάρισε ή μάνα του δε βρήκα ούτε γραμμή άλλη από τους «Λεκαπηνούς». Ό,τι δημοσίεψα μονάχα.

Α. Η. Τ.

ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΟΥ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ

(Δίβρη του δήμου Λαμψείας της Ήλείας).

Όντας τὰ στοιχειά του τόπου έπάλειαν άναμεταξύ τους, γανωμένα σαν άλογα ψαρά και σαν άλογα ντοριά, ένίκησε το τωρινό στοιχείο, και έδιωξε το άλλο μ' αυτή την τέχνη. Έσκαψε πρώτα με το πόδι του τη γη και έρτειασε λάκκο και έκρυψε μέσα έναν άνθρωπο, και του έδωσε μιά σιδεροματσούκα και τίν έδιάταξε να χτυπάη το άλλο στοιχείο στο ζερβύ ριζαύτι και έτσι το ένίκησε και το έδιωξε. Άπάνου όμως στον πόλεμο, κάποτε ο κρυμμένος άνθρωπος έβάρεγε κατά λάθος τους φίλους του, και τότες εκείνοι έφωναζινε το σύνθημα: «Κομμάς στα χέρια σου!» Και ο άνθρωπος, έκταλάβαινε το λάθος και δίν ζανχτύπαγε τους φίλους του.

λευτος εκεί, το άνάγκασε τέλος νάλλάξη το δρόμο του, κατακουρασμένο από την άγωνία.

— Άκούτ' εκεί δύναμη! αυτό καταντάει... άδιαντρωπιά! Και όμως... να, που ένα τέτοιο δά βραχάκι σε κάνει όπως θέλει, και νάμην κουνιέται απ' τον τόπο του!... Καθώς καταλαβαίνω... ή πλιό άναπαμένη και μπέικη ζωή είναι του βράχου!... Δε θάταν άσκημο, Νεραϊδόουλα μου, να με σταματήσης εδώ πά, να πήξω, να κρουσταλώσω και να σου γίνω άτάλευτος και δυνατός. σαν και του λόγου του!

Ό,τι είπε και έγινε.

Η χρυσομαλλούσα Νεραϊδόουλι του χτυπάει με το διαμαντένιο ραβδάκι της το ποταμάκι, άφρισμένο ακόμα, και άμείτως όλο εκείνο το δροσερό νεράκι, έγινε κάτασπρος βράχος... άπάνου όμως στη ράχη του άλλου βράχου, που έδασάνιζε το ποταμάκι νάλλάξη το δρόμο του!

— Νά ζωή, είπε τότε περίχαρος ο νέος βράχος! Άνάπαψη και βραχοναβαλλάρια! Δροσιά και ύπνος! Θα ξεκουραστώ τέλος!

Την άλλη μέρα βλέπει δυο άνθρώπους, νάρχουνται κατά το μέρος του. Ο ένας έφαινότανε σαν περιβολάρης, ο άλλος άργατικός: έκρατούσε ο δεύτε-

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ: Για την Ελλάδα Δρ. 10.—Για το Έξωτερικό Φρ. χρ. 10

20 λεπτά το κάθε φύλλο λεπτά 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στα κδόκια της Πλατείας Συντάγματος, Όμοιοίας, Όπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιοδρόμου (Όφθαλματρειών) Σταθμού Όπουργείου Σιδηροδρόμου (Όμοιοία)στο καρποπωλείο Σαρρή Πλατεία Στουρνάρα, Έξάρχεια και στο βιβλιοπωλείο «Έστιας» Γ. Κολάρου.

Η συντρομη του πληθύνεται μπροστά κ' είναι για ένα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΕΝΑ ΓΟΗΤΕΥΤΙΚΟ

βιβλίο δημοσιεύουν οι «Καιροί». Αίτοι το είπανε αργοντευτικό. Έμεις δέν πδ λέμε. Γιατί το βιβλίο της κοντέσας Ριαγκούδ κάθε άλλο είναι παρά γοητευτικό. Άν κανένας Ρωμιός δημοσίευε τέτοιο βιβλίο για την πατρίδα του—άν δηλ. κανένας Ρωμιός άρνώτανε την πατρίδα του και γνώτανε Βούλγαρος ή Ίταλός ελίκσος, μόνο και μόνο γιατί ο Θεστώνης είναι προσηυπογράφος, ή ο Μιστριώτης κωθηγητής του Πανεπιστημίου, ή για καμ'άλλη τέτια άφορη, — ο Ρωμιός αυτός θάτανε προδότης κ' οι «Καιροί» πρώτοι θά τότε λούζανε με τα πιο έβροιστικά έπίθετα. Άπάνου κάτω κάτω τέτιο, ίσως και χειρότερο, κάνει σήμερα ή κοντέσσα Ριαγκούδ. Δικωολογώντας τη φυγή της από τη Γαλλία, την πατρίδα της, τυπώνει μιά φυλλάδα και μās λέει πώς άναγκάστηκε να φύγει από την πατρίδα της, γιατί ή πατρίδα της

βουτήχτηκε στον έθνικό και πολιτικό βοδνο, άφου βρεθήκανε μερικοί τίμιοι άνθρωποι νάζητήσουνε την αναθεώρηση της δίτης του Δρεφφούς και μερικοί άλλοι να κωρηγήσουνε — ίσως κι άδικα— τον κήρο.

Το αργοντευτικό βιβλίο γι αυτές τις δυο σπουδαίες άφορες καταδικάζει τη Γαλλία ως το πιο άνηθικό κράτος του κόσμου.

Η έβροισικά κοντέσσα μās ξεμολογείται πώς ήθελε. δα κ' έγινε πατριώτισσά μας από άγάπη στην άρχμή Ελλάδα. Θα της θυμήσουμε λοιπόν και μείς τί έλεγε ένας μεγάλος πολίτης της Άρχαίας Ελλάδας, ο Σωκράτης, και να μās συμπαιθεί:

— Κράμα και να μη το ξέρεις, κυρά μου, πώς από τον πατέρα κι απ' τη μητέρα κι απ' όλους τους άλλους προγόνους, τοίσιτιμότερο πράμα είναι ή πατρίδα και λαμπρότερο και ιερότερο και σε πιο τιμημένη σειρά και για τους θεούς και για τους μυαλωμένους άνθρώπους, και πρέπει να τη σέβουσαι και πιοτερο να κούς και να χαιδέεις πατρίδα θυμωμένη παρά πατέρα. Και ή εάν της άποδέχρεις το δικιο σου ή να κάνεις ίσα σου προσιάζει, και να παιδάινεις, αν προσιάζει τίποτε να πάθει, με ήσυχία, είτε να χτυπηθείς, είτε να δεθείς, είτε πδ πηγαίνει σε πόλεμο για να πληρωθείς ή να πεθάνεις, πρέπει να τα κάνεις αυτά, κ' έτσι θέλει το δικιο, κι όχι να τ' αρθείσαι μήτε να γ' είσεις...

Άς άνοίξει τον «Κοίτων» ή κυρά να βρεθί τη συνέχεια. Για τους «Καιρούς» πιά δε λέμε τίποτι. Αίτοι την κωλοφορία τους κωιάζουν. Και για την κωλοφορία της μιά Άθηναϊκή φημερίδα όχι μονάχα το βιβλίο της κοντέσας βροίσει γοητευτικό, μα και τους Βουλγάρους κομπατζήδες άγρους Φιλέλληνες:

ΕΝΑΣ ΚΑΤΑΔΙΚΟΣ

την περασμένη βδομάδα, ο φονιάς του άτουχου Κεσαζέτη, έφυγε από τα χέρια του νοματάρχη που τότε συνάδεσε. Καλά έκανε κ' έφυγε ο άνθρωπος. Η Πολιτεία τούδωσε μέλιστα και τα μέσα να φύγει, άφου ο κ. νοματάρχης, ο έπίσημος δά άντιπρόσωπος της Πολιτείας σ' αυτή την περίπτωση του φέρθηκε ήμερα κ' εύγενικά, σά φίλος, κι όχι σά φύλακας.

Άν είτανε στη θέση του κ. Κοιάλη κανένας χωριάτης ή κανένας φτωχός ραγιάς του κ. Λεβίδη, ο κ. νοματάρχης θα τον έδενε πιστάγκωνα και θα τον έδηγούσε ίσια από το σιδερόδρομο στα μπουντρούμια της Μοιραρχίας.

ρος στο χέρι σφυρί και λαστό, ο πρώτος είτανε καταλασπωμένος χέρια και πόδια.

Άφου έσταθήκανε πίσω από το δίδυμο βράχο, λέει ο περιβολάρης.

— Πετροπελεκητή μου, έτούτη είναι ή δουλειά... τάπομεσήμε, ο κόπιασε να τον πετάξουμε από δω... μās έμποδίσει, βλέπεις, το νερό νάρχεται στην κήπο και άναγκάζομαστε να το φέρνουμε από κει, που μās κάνει πολύ κόπο... Τώρα δέν άδειάζεις, άφου δά έδωκας το λόγο σου άλλου... τί περιμένω όμως ύστερα χωρίς άλλο...

— Θάρθω και ξέννοικισε νάχομε και κάτι να ταιμπήσουμε, κομπάρσε... Γεια σου!

Ο πετροπελεκητής έτράβηξε τον πέρα δρόμο ο περιβολάρης έμπήκε στον κήπο του.

Μά ο νέος βράχος σαν άκουσε την όμιλία του περιβολάρη και του πετροπελεκητή, άρχισε να συλογιέται και πριν του σπάσουν το κεφάλι να πονοκεφαλάη και νάναυτενάξη καταπικραμμένος.

— Χρ!.. Άσκημη δουλειά! σαν πολύ δύσκολα τα βρήκαμε! Όστε πρώτα που σου ζήλεψα!.. Βράχος! Άκούτ' εκεί! Δηλαδή πούρχεται άξαφνα ο πετροπελεκητής και με το άλύπητο σφυρί του σου τπάζει τα κόκαλα άψε-σβύσε! Ω τραμερό τέλος, Νεραϊδά μου, Νεραϊδά μου!

Η Νεραϊδα τώρα ξεκαρδισμένη από τα γέλια, έρχεται πίσω από το βράχο, χωρίς να του είπή τίποτα. Αύτος όμως εξακολουθούσε παγωμένος από την τρομάρα του να λέη:

— Κυρά-Νεραϊδά! Όχρωά, πώς το καλύτερο πράμα είναι να γίνη κανείς... Πετροπελεκητής, που να σουχί τέτοια δύναμη να σου ξεφυτεύη για ένα άπομεσήμερο... βράχο άλκνερο... μέλιστα βράχο άσκλητο! Άχ, και να έγινόμουνα... Πετροπελεκητής!

Η Νεραϊδα ξεκαρδισμένη από τα γέλια... χωρίς να δισταξη καθόλου, άκουμπάει το διαμαντένιο ραβδάκι που κρατούσε στο κρινοδάχτυλο χερσκι της άπάνου στην κορφή του δίδυμου βράχου... και γίνηκε άφαντη, σαν Νεραϊδα που είταν. — Ο Πετροπελεκητής, σαν φτερωτός έπετούσε από τη χροά του... και πριν περάση μιά στιγμή, χωρίς να το καταλάβη, χωρίς να θυμάται τίποτις απ' όλα δσα είδε και έπέρασε, εβρέθηκα κατά το δειλινο στο παλιό του λατομείο, λέγοντας στους συντρόφους του:

— Καλή νύχτ' άδέρφια! Αύριο έχουμε πληρωμή... θα ξεφαντώσουμε... σαν Θεοί!

Σπέτσες

Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε πως ο κ. Κριάλης έχει προστάτες δυνατούς και πως σε δικαζότανε είχε συντρόφους ένα βουλευτή εκατομμυριούχο και δυό δημοσιογράφους, που ήλθε γελάνε απ' την καρδιά τους σήμερα για τη φυγή του και για τα χάλια της Αμκαιστώνης μας.

Δώ και λίγα χρόνια ένας άλλος κατάδικος, ο κ. Θεοφιλάτος, τόντρησε από τις φυλακές και δικαιολογώντας τη φυγή του έγραψε πως αναγκάστηκε να φύγει γιατί οι φυλακές μας βρίσκονται σε κακά χάλια. Τυλάχιστα ο κ. Κριάλης φάνηκε ευγενικώτερος και φεύγοντας δεν έγραψε κανένα γράμμα που να βρίζει σ' αυτό τις φυλακές μας.

Η ΛΟΝΤΡΑ

Έχει 6,000,000 κατοίκους κι ως τόσο σ' έλο τή 1903 έγιναν εκεί 14 φόντοι, ενώ στην Ελλάδα με 2,000,000 κατοίκους γίνονται 800 κ: άπανου φόντοι τὸ χρόνο. Οι μισοί φονιάδες της Λόντρας είναι μάλιστα τρελλοί, που δε λογαριάζονται. Θέλετε κι άλλο; Στην Αγγλία τόσο λιγότεψε τὸ εγκλημα, που κλείνουν φυλακές, και στην Ελλάδα τόσο αυξάνει κάθε μέρα που μόνη μας φροντίδα είναι πως να φτειαζουμε περισσότερες φυλακές και πως να μεγαλώσουμε αυτές που υπάρχουν.

Δὲ θά ποῦμε τίποτα νέο αν ποῦμε πως και δὼ ἡ Πολιτική έχει χωμένη τὴν οὐρίτσα της. Ὅσο αὐστηρά κι αν φανταστοῦμε τὰ δικαστήρια που τιμωροῦνε τοὺς φονιάδες, δεν πρέπει να τάρνηθοῦμε πως κ' οι πολιτικοί μας είναι τόσο ισχυροί που κατορθώνουν μια χαρά να ξεουδετερώνουν τὼν δικαστῶν τὴν αὐστηρότητα.

— Κι αν σκοτώσω τι θά πάθω; σοῦ λέει ὁ κάθε παλιάνθρωπος. Θά δικαστῶ, μ' ἄς είναι καλά ὁ βουλευτής μου που θά με βγάλει, ὕστερ' ἀπὸ λίγο, δὲξω.

Ὁ σημερινός μάλιστα Ὑπουργός της Δικαιοσύνης, τὸ κόμμα του με τέτλια ρουσφετάκια τὸ δημιούργησε. Ὅλοι τὸ ξέρουνε και τὸ λένε αὐτό.

Λέμε δὼ κι ἐμπρός να δημοσιεύουμε τὸ βδομαδιατικὸ φονοπάζαρο, πόσοι δηλ. φόντοι, πληγωμοί, βιασμοί και κλειψιές γίνονται τὴ βδομάδα. Κάτι τέτλιο ἔκανε μιὰ φορά κ' ἔναν καιρὸ ἡ «Ἐφημερίδα» τοῦ Ρούκη, δημοσιεύοντας κάθε μῆνα τὸν «Ἐγκληματικὸν ἀπολογισμὸν» μὰ με ἔλα τὰ νοῦμερα που κατάρτωνε και μ' ἔλα τάρθρα πουῦγραφε, οἱ φόντοι δὲ λιγοστέψανε. Τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα θά φέρει και τὸ βδομαδιατικὸ φονοπάζαρο τοῦ «Νουμᾶ» μὰ δεν πειράζει. Κι αν δεν λιγοστέψουν οἱ φόντοι, θά χαρίζουμε τυλάχιστα κάθε βδομάδα με τὸ φονοπάζαρο ἕναν καθρέφτη στὸν κ. Ὑπουργὸ τῶν Ἐσωτερικῶν για να βλέπει τὴ μοῦρη του.

ΑΠΑΝΩ

σ' ὅσα γράψαμε στὸ περασμένο φύλλο για τις ἀδικαιόλογες ρεκλάμες τῶν συμπιλολόγων, λάβαμ' ἕνα γράμμα ἀπὸ κάποιον ἐπιστήμονα, γιομάτο ἀπὸ γνωστικὲς και σωστὲς ἰδέες, που λυπούμαστε γιατὶ δεν περισσεύει ὁ τόπος να τὸ δημοσιεύουμε ἀλάερα.

Μέσα σ' ἄλλα σωστὰ, μὰς γράφει ὁ φίλος μας πως τὸ κακό που γίνεται με τις ρεκλάμες μπορούσε ἀξιόλογα να τὸ γιαιτρέψει ἡ Γικτοική ἔταιρία, δημοσιεύοντας στις ἔφημερίδες μιὰ διαμαρτύρηση κατὰ τῆς τσαρλιτανιάς αἰτιῆς και δηλώνοντας πως δεν ἀναγνωρίζει για ἐπιστήμονα τὸν κάθε γιάτρο που ξεχνάει τὴ ντροπή και τὴν ἐπιστημονική ἀξιοπρέπεια στις ρεκλάμες του.

Καλὰ και ἄγρια τὰ λόγια τοῦ φίλου μας. Μὰ

δὲ μὰς λέει, παρακαλοῦμε, ποιά ἔφημερίδα θά δεχτῆ μιὰ τέτλια δημοσίεψη, ἀφοῦ ἕνα ἀπὸ τὰ ταχτικά εἰσοδήματα τῆς κάθε φημερίδας είναι κ' οἱ ρεκλάμες τῶν γιατρῶν;

Ὁ κ. Σμολένσκης ἀπαγόρευσε στοὺς στρατιωτικούς γιάτροὺς να δημοσιεύουν ρεκλάμες στις ἔφημερίδες, αν και οἱ στρατ. γιάτροι πάντα σεμνὲς ρεκλάμες δημοσιεύανε. Ξέρете τώρα γιατὶ ἔκ Σμολένσκης ἔλαβε αὐτὸ τὸ μέτρο; Δὼ πὶκ εἶναι να φρίξει κανένας! Γιατὶ τοῦ τὸ σφουρίκανε οἱ ἄλλοι γιάτροι, οἱ ρεκλαματζήδες, μ' ἀνώνυμα γράμματα, πως δεν ταιριάζει σ' ἐπιστήμονες, και μάλιστα στρατιωτικούς, να ξευτελλίζονται με ρεκλάμες!

Η ΠΕΡΑΣΜΕΝΗ

πολιτικὴ βδομάδα μὲ κανένας να πει πως εἶτανε βδομάδα τῶν δυσχερηστημένων. Μπορεῖ νατάνε και βδομάδα τῶν πηθῶν τοῦ κ. Θεοτόκη, ἀφοῦ ὁ κόντες τῆνε πέρασε ὅλη μετρώντας τοὺς φίλους του, μὰ οἱ δυσχερηστημένοι παιζανε σ' αὐτὴ τὸν πρῶτο ρόλο.

Οἱ ἔφημερίδες μὰς τοὺς ἀραδιάζανε κάθε μέρα ἕνα ἕνα με τὸνομά τους, και με τοὺς λόγους τῆς δυσχερηστειᾶς τους.

Ὁ κ. δαῖνα εἶναι δυσχερηστημένος με τὸ Ὑπουργεῖο γιατὶ δεν τοῦ διόρισαν δυὸ δημοδιδασκάλους. Ὁ κ. τάδε, δυσχερηστημένος γιατὶ δεν ἔγινε ὕπουργός. Ὁ ἄλλος, γιατὶ δεν ξέρουμε και μεῖς τί τοῦ ἀρνηθήκανε. Ὅλοι, βλέπετε, για σπουδαίους και για πατριωτικούς λόγους.

Αὐτὰ ὅμως δεν πρέπει να ξεπαζοῦνε πὶκ κανέναν ἀφοῦ ἡ πολιτικὴ μας ἀδιαντροπία ἔφτασε στὸ ἀπροχώρητο. Μὰ και ἡ βλακεία που δέρνει ἐμὰς τοὺς ψηφοφόρους δὲ βρίσκεται, ἀπὸ χρόνια τώρα, σὲ καλύτερο σημείο.

ΠΕΡΣΥ

για τὴν «Ὁρεστεια οἱ Ἀθῆνες» τοῦ κ. Πῶπ χαλάσανε τὸν κόσμο φωνάζοντας πως εἶναι θεθῆλωση να μεταφράζεται κ' ἕνας ἀκόμα στίχος ἀρχαῖος στὴ δημοτικὴ Κ' ἔτσι χάρις σ' αὐτὴ τὴν ἀρχὴ τῶν «Ἀθηνῶν»—γιατὶ ἔχουν κ' οἱ «Ἀθῆνες», ὅπως και κάθε ἄλλη φημερίδα Ἀθηναϊκὴ, ἀρχές—καμαρώσαμε τις κρύες και παγωμένες μεταφράσεις τοῦ Βλάχου και τοῦ Βουτυρά.

Φέτος, οἱ «Ἀθῆνες» ἀρχίσανε ἀπὸ τὴν περασμένη Πέμπτη να δημοσιεύουν τὴν «Ἀντιγόνη» τοῦ κ. Μίνου, για να γίνει, λένε, τάχα σύγκριση τῆς εὐσυνήδητης δουλιᾶς τοῦ Μίνου, με τὴ δουλιὰ τοῦ Βλάχου και τοῦ Βουτυρά,

Αὐτὸ λένε οἱ «Ἀθῆνες». ἴσως κι ὁ κόσμος, που χάρτει ἀνεξέστατα κάθε μπαγκποντιὰ, αὐτὸ θά πει. Μὰ ἐμεῖς λέμε, κι αὐτὸ εἶναι τὸ σωστό, πως οἱ «Ἀθῆνες», που σε τέτλια ζητήματα δε μπορούνε ναχουνε καμιά ἀρχή, ὅπως κοροϊδέψανε πέρου τὸν κόσμο με τὰ «Ὁρεστειακά», ἔτσι τόνε κοροϊδεύουνε και φέτος με τὴν «Ἀντιγόνη», γιατὶ για τὸν κ. Πῶπ μιὰ βεβήλωση ἀρχαίου ἡ νεωτέρου καιμένου ὑπάρχει, ἐκείνη που δεν τοῦ ἐπιτρέπει ναυζήσει τὴν κυκλοφορία τῆς φημερίδας του.

—ΚΑΙ ΤΩΡΑ

τί θά κάνει ὁ κ. Πρόεδρος; ἐρώτησε κάποιος τὴν Πέμπτη τὰπομεσήμερο, ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐκλογή τοῦ κ. Μπουφίδη.

- Θά προεδρεύει!
- Καὶ ἡ Βουλὴ;
- Θά κοροϊδεύει!
- Καὶ ἡ Κυβέρνηση;
- Θά ραχατεύει!

- Κι ὁ Ζαίμης;
- Θά ψαρφεύει!
- Κι ὁ Ντεληγιάννης;
- Θά ἐνεδρεύει!
- Κι ὁ Λαός;
- Θά ποκρεύει!

Τὴν τελευταία ἀποκριτικὴ ἀπάντηση τῆνε βρίσκουμε κάπως σκοτεινὴ. ἴδως θάποκρεύει ὁ λαός; Γλεντώντας με τὰ πολιτικὰ κρηναβάλια που παρασταίνονται, μ' ἔξοδά του, τὸσον καιρὸ τώρα; Ἄλλη ἐξήγηση δε βρίσκουμε στὴν σκοτεινὴ αὐτὴ ἀπάντηση. Κάποιος ἄλλος εἶπε πως ὁ Λαός ἀθῆγριεύει, ὅταν βλέπει τοὺς ἄλλους να ραχατεύουν και να κοροϊδεύουν και να ρητορεύουν, μὰ δεν τὸ πιστεύουμε. Τέτλιο σημάδι δεν ἔδειξε, μὰ ὅτε φαίνεται να δείξει ὁ λαός μας γιατὶ αν ἀγρίεψε λίγο, ἡ μασκαράτα θά περιορίζεται.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΑΔΕΣ ΜΑΣ

ΤΟ ΜΕΤΑΞΙ

Ἀνήμερα τοῦ Βαγγελισμοῦ οἱ προκομένες οἱ γυναῖκες που ἀναθρέφουνε μεταξοσκώληκα, θά πάρουν τὸ σπῆρο να τόνε πᾶνε στὴν ἐκκλησιὰ για να λειτουργηθῆ και προκόψει τὸ σκουλήκι. Αὐτὸ τὸ πρᾶμα, αν και δεν έχει ἀνάγκη ἀπὸ διαβάσματα ὁ κοκουλόςπορος, ἐπειδὴ γίνεται ἀπὸ συνήθεια δεν πειράζει, ἄς γίνεται. Ἐνα ἄλλο ὅμως που γίνεται ὕστερ' ἀπ' τὴ λειτουργία, να βάζουνε ἀνλαδῆς τὸν κοκουλόςπορο στὸ κόρφο τους για να τόνε κλωσήσουνε κι ἀνοίξει ἡ ὄπως ἄλλοιως λένε, να κολαφτῆ, δὲν εἶναι καλὸ γιατὶ ὡς ἡ τέχνη ἀπόδειξε τρανά, ὁ κοκουλόςπορος ἀνασέει και ἔχει χρεῖα ἀπ' ἄερα, αὐτοῦ δε στὸν κόρφο μπορεῖ να βρίσκει μαλακωσά, ἀλλ' ἀπ' ἄερα δε βρίσκει για να νασάνη καλὰ για τοῦτο, ὡς παρατηρήσανε πολλοὶ ἀπὸ κείνους που δουλεύουνε συστηματικὰ τὴ μεταξοσκωληκοτροφία, το σκουλήκι που θάβγει δεν προκόφτει και δώνει λιγοστο και πρόστυχο μεταξί.

Ὁ κοκουλόςπορος δεν πρέπει ναχρὴ στὴν ἀρχὴ τῆς κλάψης μεγάλῃ ζέστα, καθώς έχει ὁ κόρφος τῆς γυναίκας 35—36 γράδα, γιατὶ καθώς οἱλοι ξέρете τὸν κοκουλόςπορο τὸ χειμῶνα τόνε φυλάμε σε βορεινὴ κἀμαρα για να βαστιέται καλὰ. Σκεφθῆτε λοιπὸν αν μπορεῖ να προκόψη τέτοιος σπῆρος, ἀφοῦ τὴ μιὰ μέρα βρίσκεται σε ζέστα 10 γραδῶνε, ὅσα έχει ἡ κἀμαρα που ξεχειμωνιάζει, και τὴν ἄλλη μέρα σε 36 γράδα πουχει ὁ κόρφος τῆς γυναίκας, και ὅταν σκάσει και βγοῦν τὰ σκουληκάκια σε κάμποσες μέρες και θά τὰ βάλουμε ἀπάνω στὴν κλωμητῆ για να τὰ ταίζουμε, θάχει τὴν ζέστα τῆς κἀμαρας δηλ. 12—15 γράδα.

Αὐτὸ τὸ πρᾶμα εἶναι τὸ ἴδιο ὅπως στὸν ἀνθρώπο, που κάθεται μῖσα σε μπῶλικη φωτιὰ κοντὰ στὸ τζάκι του και βγαίνει ὕστερα δὲξω στὸ κρῦ και ἔρχαζει διπλόποντα ἔτσι και τὸ σκουλήκι αν δεν πουντιάζει και δεν φοφάει ἀμέσως, γίνεται ἀρρωστικὸ και ξεοδεύουμε για να τὸ ταίζουμε για ἕνα μῆνα και περσότερο, κι ὕστερα ἀντι να μὰς φιαδῆ κοκούλια, φοφάει στὸ κλαρί, και ἀντί για ὠφέλεια, χάνουμε και κλαῖμε τοὺς κόπους και τὰ ἔξοδα.

Σ' ἄλλα μέρη ἔχουνε συνήθεια να κλωτᾶνε τὸν κοκουλόςπορο βάζοντας τον μέσκα στὸ ρουσκι (κοπριὰ) για ζεστασά, ἀλλὰ κι αὐτὸς ὁ τρόπος δεν εἶναι καλός, γιατὶ καθώς ξέρουμε οἱλοι, ἡ κοπριὰ δεν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ σαπίλα και γιομάτη μικρὸ-

βια. Λοιπόν με τή σαπίλα είν' αδύνατο νά προ-
κόψη ζωντανό πρῆμμα.

"Επειτα τὰ μικροσκολληκία (μικροβία) πούχει
τό φουσκί και δὲ φαίνονται με τὸ μάτι, κολλῶνε
στὰ μικρὰ μεταξοσκούληκα και τὰ κύνουν ἀρω-
στιρικά, ὕστερα δὲ ἀπὸ κάμποσο καιρὸ φορῶνε
ἀπὸ τὴν ἀρρώστια πὸ τοὺς δῶνουμε, τὴ μαλίκωση.
Αὐτὰ θὰ τὰ δοῦμε δὴ μὲ τὴν ἀράδα τους σάλλα
ἀρῆρα ἄλλη φορά, ὄντας θὰ πούμε γιὰ τίς ἀρρώ-
στιες τοῦ σκουληκιού.

"Ὁξω ἀπ' τοὺς τρόπους πούπαμε γιὰ τὴν κό-
λαψη, εἶναι κ' ἕνας ἄλλος τρόπος πὸ τὸν λένε
φυσικό, ἔχει δὲ κι αὐτὸς τὰ κουσούρια του, ἀλλὰ
πιὸ λίγα, γι' αὐτὸ δὲ πρέπει και νά πρωτιμιέται.
Νά πὼς γίνεται :

Βάζουμε τὸν κουκουλόσπορο ἀπλόνοντάς τον ἀ-
πάνω σὲνα χαρτί και τὸ χαρτί τὸ βάζουμε ἀπάνω
σὲνα τραπέζι ξυλένιο, μέσα σὲ μιὰ κάμαρα προση-
λιακή, νά τὴ χτυπάει ὁ ἥλιος γιὰ νάναί ζεστή, ὄχι
ὁμῶς ὁ ἥλιος νά πέφτει ἀπάνω στὸ σπὸρο γιὰτι
τὸν χαλάει. Ὑστερὰ ἀπὸ κάμποσες μέρες, 20—30
σκάει ὁ σπὸρος και βγαίνουνε τὰ μεταξοσκουληκία.
Τὴν πρώτη μέρα λιγοστά, τὴ δεύτερη περισσότερα,
και τὴ τρίτη μέρα βγαίνουν ἀπάνω κάτω οὐλα.
Εἶναι λιγοστά πὸ βγαίνουν και τὴ τέταρτη μέρα,
ἀλλ' αἰτούνα τὰ πετῶμε, γιὰτι δὲν εἶναι σὸ ἄλλ'
ἀρρωστιάριχα.

Καθὼς εἶπαμε λοιπὸν, τὰ σκουληκία πὸ βγαί-
νουνε τίς τρεῖς πρώτες μέρες κρατῶμε γιὰ νά τὰ
θρέψουμε.

Τούτος ὁ στερνὸς τρόπος τῆς κόλαψης πρέπει
νά πρωτιμιέται ἀπὸ τοὺς ἄλλουνοὺς γιὰτι τὰ σκου-
ληκία προκόφτουν καλιότερα, ἀν και τούτος ἔχει
τὸ φταίξιμο νάργῃ πολὺ ὁ σπὸρος νά σκάση. Ἄλλ'
αὐτὸ, μπροστὰ στὰ πολλὰ ψεγάδια πούχουνε τάλλα
κλωσῆματα, δὲν εἶναι τίποτα.

Αὐτὰ εἶναι τὰ κλωσῆματα πὸ κάνει ὁ λαὸς
στὸν κουκουλόσπορο· τῶρα θὰ σὲς πῶ με λίγια λόγια
τὸν τρόπο πούχει ἡ τέχνη γιὰ τὴν κόλαψη και πὼς
τὰ καταφέρνει νά μὴ φορῶν κανένα σκουληκι, ἀλλὰ
νά προκόφτουν και νά μᾶς πλουταίνουν δόνοντάς μας
μπόλιχο χρυσαφένιο κουκουλόρικο μεταξί.

ΚΟΛΑΦΤΗΡΙ ΠΥΡΓΩΤΟ

Εἶπαμε πάρα πάνω ὅτι ὁ κουκουλόσπορος γιὰ νά
βγάλῃ καλὸ και προκομμένο μαζούλι (ἔτσι τὸ λένε
τὴν Καλαμάτα ἕνα τὸ σκουληκι εἶναι νιογένητο)
πρέπει ἡ κόλαψη νά γένῃ σὲ μέρος πὸ τὰ γράδα
τῆς ζέστης δὲν ἀνεθοκαθεθαίνουμε συχνά, ἀλλὰ με
ρέγουλα, και νά μὴ ἔχει πολὺ ὑγρασία. Γιὰ τούτο
κάμποσοι πὸ δουλέψανε και φάγανε τὰ νεῖατα τους
γιὰ τὴ σκουληκοτροφία βρήκανε ὅτι ἡ κόλαψη πρέ-
πει νά γίνει ἔτσι.

Ὁ σπὸρος τὴν πρώτη μέρα νάχει ζέστη 15ο γράδα

» » δεύτερη » » »	16ο »
» » τρίτη » » »	17ο »
» » τέταρτη » » »	18ο »
» » πέμπτη, ἕκτη και ἔβδομη » » »	20ο »
» » 8, 9 και 10 » » »	22ο »
» » 11 και 12 » » »	24ο »

Ἐγρασία δὲ πολὺ λίγη.
Γιὰ νά μπορέσουμε νά κρατήσουμε τὸ ζέστη
πὸ θέλουμε, βρήκανε μηχανές πὸ τίς λένε κολα-
φτήρια. Ἀπὸ δαῦτα εἶναι μπόλικα· ἐμεῖς ἐδῶ θὰ
δοῦμε πὼς δουλεύει τὸ μικρότερο, φτηνότερο και
καλιότερο ἀπ' αὐτὰ. Αὐτὸ δὲ εἶναι τὸ κολαφτήρι τὸ

πυργωτὸ (Castelri)· λέγεται ἔτσι γιὰτι μοιάζει σὰ
πύργος με τὰ μαγγάλια του και τίς τουφεκώτρου-
πές του.

Τὸ κολαφτήρι τούτο εἶναι σ' ἐνέργεια στὶς Σε-
βένες τῆς Μεσημέρ. Γαλλίας, και δηλαδὴ πὸ γί-
νεται τὸ περισσότερο μεταξί τῆς Γαλλίας και οἱ σο-
διές του εἶναι μεγάλες και πλούσιες.

Τὸ κολαφτήρι τούτο εἶναι φτιασμένο ἀπὸ ντενεκὲ
κ' ἔχει δυὸ πατώματα πὸ βάζουμε τὸ σπὸρο· τὰ
πλευρὰ τους εἶναι διπλά και κούφια μέσα γιὰ νά
βάζουμε ζεστὸ νερὸ και κραταίει ζέστη· στὰ δυὸ
πλαγιὰ πλευρὰ του ἔχει τρούπες σὺν παραθυράκια
γιὰ τὸν ἀερισμὸ· ὕψος ἔχει οὐλὴ ἡ μηχανὴ 50 πόν-
τους και πλάτος 30, χωραίει δὲ δυὸ κουτιά σπὸρο
τῶν 8 1) 2 δραμιῶνε καθένα.

Ἀπὸ κάτω ἔχει ἕνα λυχνάρι πὸ μποροῦμε νά
ἀνεθοκαθεθίζουμε ὅπως θέλουμε γιὰ νάχουμε περ-
σσότερη ἢ λιγότερη ζέστη στὸ κολαφτήρι. Ἀπὸ
πάνω ἔχει τρούπα και μπαίνει θερμομέτρο γιὰ νά
βλέπουμε.

Καθὼς μᾶς εἶπε ἕνας ντενεκετζῆς πὸ ρωτή-
σαμε, στοιχίζει 7—8 δραχ. καθὲ κολαφτήρι.

Ἐπειδὴ δὲ χωρὶς κικίδιο θὰ εἶναι δύσκολο νά
τὸ φιαστέι, εἶμαι στὶς διαταγές σας ὅποιος θέλει
νά τοῦ στείλω κικίδιο και ὅ,τι ἄλλες πληροφορίες
ζητήσει.

Ὁ σπὸρος, καθὼς εἶπαμε, μπαίνει στὰ δυὸ πα-
τώματα (καθὲ πάτωμα παίρνει 1 κουτὶ τῶν 8 1)
δραμιῶνε) και βάζουμε τὸ κολαφτήρι στὴ κάμαρα
μας πὸ κοιμόμαστε γιὰ νά τᾶχουμε τὸ νύχ και
τὴ νύχτα στὴ ζέστη μήπως κι ἀνεθοκαθεθαίνει ἡ
σβύσει τὸ λυχνάρι.

Ἄμα ἔρθει μέρα κι ἀνοίξει ὁ σπὸρος δηλ. ὕστερ'
ἀπὸ δώδεκα μέρες πάνω κάτω, πρέπει νά σηκώσουμε
τὸ μαζούλι χωρὶς νά πάρουμε μαζί και σπὸρους· γιὰ
τούτο ἀπλώνουμε ἀπάνω τους ἕνα τουλιπάνι με ψι-
λὲς τρούπες, κ' ἀπάνω στὸ τουλιπάνι ρίχνουμε ὀλά-
κερα μουρόφυλλα.

Τὸ μαζούλι διαθαίνει ἀπὸ τίς τρούπες και τρέ-
χει νά σκαρφαλώσῃ στὰ ὀλάκερα μουρόφυλλα, λιμα-
σμένο ἀπ' τὴν πείνα. Ἄμ' ἀνάθει ὄλο, παίρουμε
τὰ μουρόφυλλα ἕνα ἕνα, πιάνοντάς τα ἀπὸ τὸ κο-
τσάκι γιὰ νά μὴ λυώσουμε με τὰ δάχτυλά μας κα-
νένα σκουληκί, και τὰ βάζουμε ἀπάνω σὲ μιὰ κα-
λαμωτὴ κι ἀμέσως ψιλοκόβουμε μουρόφυλλα σὰ μα-
ρουλοσαλάτα ψιλοκομμένη και τὰ ταίζουμε.

Τὴν ἄλλη μέρα κάνουμε τὸ ἴδιο στὰ νέα σκου-
ληκία πὸ θὰ κολαφτοῦνε, βάζοντάς τα σὲ χωρι-
στὴ καλαμωτὴ, ὄχι μαζὺ μ' ἐκεῖνα πὸ βρήκανε
τὴν πρώτη μέρα. Τὸ ἴδιο κάνουμε και τὴ τρίτη
μέρα πὸ βγαίνουν ἀπάνω κάτω οὐλοὶ οἱ σπὸροι.

Κάτι λιγοστά πὸ βγαίνουν τὴ τέταρτη μέρα
εἶναι σκάρα, γιὰ πέταμα.

Αὐτὰ λοιπὸν τῶν τριῶν πρώτωνε μερῶνε κρα-
τῶμε κι ἀναθρέφουμε γιὰ προκοπή.

Εἶδαμε στὸ σημερινὸ μου ἄρθρο πὼς θὰ κάνουμε
τὴν κόλαψη τοῦ κουκουλόσπορου· σάλλα Κυριακὴ θὰ
δοῦμε πὼς πρέπει νά γίνεται ἡ ἀναθροφή.

ΠΑΝΑΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ

Ὁ δάσκαλος. (Ἦρθε ὁ λόγος γιὰ τοὺς βουλευ-
τάδες. Στὸν τόπο μας δὲ βρίσκονται βουλευτάδες
πατριῶτες, οὐλοὶ γιὰ συμφέρο γίνονται, οἱ ἔθνο-
γδύτες κᾶν.

Ἄμα ἔπαψε ἔβγαλε ἕνα παιδί στὸ μάθημα και
τὸ ρωτᾶει πρώτα.

- Τί δουλειὰ κάνει ὁ πατέρας σου ;
- Βουλευτής.
- Δάσκαλος (πὸ ἡ ἀπόκριση ἔπεσε σὺν κεραυ-
νὸς ἀπάνω του). Δὲν εἶπαμε τίποτες γιὰ τὸν πα-
τέρα σου !

ΔΗΜΩΔΗ ΑΣΜΑΤΑ ΦΙΓΑΛΙΑΣ
ΥΠὸ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΒΕΗ

Ὁ κ. Βέης φανερά εἶναι τοῦ ἐπιστημονικοῦ σκο-
λιοῦ τοῦ κ. Πολίτη, ἐργάτης δηλαδὴ ὑπομονετι-
κὸς κι' ἀκούσματος. Τὰ ὑπομνήματά του εἶναι γιο-
μᾶτα πληροφορίες γεωγραφικῆς, ἱστορικῆς, γλωσσικῆς,
ὄλες γραμμένες με μεγάλη σαφήνεια και μέθοδο.
Κι' εἶναι πολὺ παρηγορητικὸ πὸ ἡ σημερινὴ νεολαία
ἔβγαλε ἕναν καλὸ ἐπιστήμονα τῆς ἀξίας τοῦ κ.
Βέη, γιὰτι κάποτε, με τὴν ἀλήθεια, ἀπελπίζεται ὁ
ἄθροπος σὰ βλέπει τὴ νεολαία μας τόσο ἀκμάτρα,
τόσο στείρα, τόσο σκλάβο τῆς βλακειᾶς ἐνὸς Μη-
στριώτη και τῆς ἀνελευθέριας ἐνὸς Χαντζιδάκειος.

Ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Βέη εἶναι κανωμένη με με-
γάλη κρίση, και χαίρομαστε πὸ ὁ συλλέκτης δὲ
γελάστηκε σὸ νά τυπώσει και τραγούδια δίχως
συμμασία, δηλαδὴ τραγούδια δι λαϊκά, ὅπως δυ-
στυχῶς βρίσκονται σὲ κάθε ἄλλη Συλλογὴ. Τὰ
τραγούδια τῆς δικῆς του συλλογῆς ἔχουν πῆς ὄλα
και ποιητικὴ ἀξία, μερικὰ μάλιστα μεγάλη, καθὼς
τ' ἀκόλουθο

Πιάνουν ν' ἀνθίσουν τὰ κλωνιά κι' ὁ πάγος δὲν ἀγίνει,
πάνω κι' ἐγὼ νά σ' ἀρηθῶ κι' ὁ πόνοσ με κραταίει.
Τὸ χέρι σου τὸ παχουλὸ—Βιάζα μ', Βλαχοῦλλα μ',

[Βιάζα,

τὸ χέρι σου τ' ὀλόαστρο (1) με τὸ φαρδὸν μαῖκι
νάν τῶρα γὰ (2) προσκέφαλο δυὸ μέρες και δυὸ νύχτες.
Οἱ μέρες (3) νά 'σαν (:) τοῦ Μαῖου κι' οἱ νύχτες τοῦ

[Γενάρη,

νάν τὸ χορτάσω φίλημα, νάν τὸ χορτάσω ἀγκάλια(;)·

Ἐπιθυμοῦσα ὅμως με ἔστη τέχνη ἐρμηνευτικὴ
σκολιάζει ὁ κ. Βέης τὸ κείμενό του, με τόση και
νά τὸ ζετᾶζε ἡ κριτικὴ τέχνη. Γιατι ἀν και πρέπει
δίχως ἄλλο ὁ τίμιος συλλέκτης κι' ἐγδότης νά
τυπώνει τὰ δημοτικὰ τραγούδια με θρησκευτικὴ
προσοχὴ ἀπαράλλαχτα ὅπως τ' ἄκουσε, πρέπει ὅμως
ὡς κριτικὸς νά ζετᾶζει κίολας ἂ δὲν τοῦ τὰ τρα-
γουδίσανε λανθασμένα και νά μᾶς φωτίζει ὅπου
τυχὸν χρειάζονται διόρθωμα. Γιατι πάντα ὁ λαϊ-
κὸς τραγουδιστὴς δὲν τὰ τραγουδαί ἀλάθερα,
γιὰτι συχνά τᾶχει ὁ ἴδιος στραβακουσιένα. Μιὰ
φορὰ, ὅταν ταξίδευα στὴν Κρήτη (ὡ οἱ ὄμορρες κι'
ἄξέχατες ἐκεῖνες μέρες!), ἕνας τραγουδιστὴς μοῦ
λάλησε ἔτσι τ' ἀκόλουθο δίστιχο·

Τὸ τρώει ἡ πέτρα τὸ σκουὶ ἀνάσσει και σῶρε,
τὴν τρώει! και τὴν καρδοῦλα μου οἱ κοπελλίες κι' οἱ

[χῆρες

ἐνὸ φανερά ὁ πρώτος στίχος ἔπρεπε νά τραγουδιστεῖ
ἔτσι :

Τὴν τρώει τὴν πέτρα τὸ σκουὶ ἀνάσσει και σῶρε.

Ἔτσι και στοῦ κ. Βέη τὴ συλλογὴ (Τραγ. 11,
κατεβ. 247) ἔχουμε

Ποῦς εἶν' αὐτὸς πὸ ἔρχεται και.
ὅπου τὸ πὸ ἔρχεται εἶναι ὀλοφάνερ, λάθος, γιὰτι
ὁ λαὸς λέει πάντα και τραγουδᾷ πούρχεται. Τί λοι-
πὸν τᾶχα εἶναι ἐδῶ τὸ σωστό; Ὁ κριτικὸς πρέπει
νά μᾶς φωτίσει κι' ὄχι νά μᾶς ἀφίσει με τὴν ἰδέα
πὼς τὸ πὸ ἔρχεται εἶναι ἰρθό. Στὸ Τραγ. 14
(κατεβ. 456) τὸ κείμενο μᾶς δίνει·

Πούχει τῆς χήρας τὸ λαμὸ, τῆς πέρινας τὰ κάλλη,

(1) Τὸ κείμενο λέει: ὀλόαστρο, κατὰ λάθος δίχως
ἄλλο.
(2) Τὸ κείμενο νάν τῶρα γιὰ προσκέφαλο. Τὸ γιὰ
μοῦ φαίνεται φραγκισμός.
(3) Τὸ κείμενο ἡμέρες.

δπου η ιδέα της πέδιδας τὰ κάλλη δὲ μοῦ φρίνεται λαϊκῶς. Τὸ σωστὸ σύμφωνο μετὰ τὸ περιουσιώδη πρέπει νὰ εἶναι τῆς πέδιδας τὰ στήθια. Στὸ Τραγ. 10 ὁ στίχος:

μπροστά νὰ πάει σιάζεται, πίσω νάρθη φοβάται, εἶναι ἀναντιρρήτως χαλασμένος. Ὁ Ἀντώνης σιωπᾷται καὶ ἴσως νὰ πάει μπροστὰ ὡς στὴ βύσση ὅπου βλέπει τόσους Τούρκους, μὰ δὲν ὑπάρχει λόγος καὶ νὰ φοβηθεῖ νὰ γυρίσει πίσω. Ὑπάρχει ὅμως λόγος νὰ μὴ θέλει ἀπὸ φιλοτιμίαν νὰ φανεῖ δεῖλος καὶ νὰ ματαγωρίσει ἔπραχτος δίχως νερό. Γ' ἀληθινὸ νόημα τὸ δίνει κάπως ἡ παραλλαγή (κατ. 244)

μπροστά νὰ πάη σιάζεται, πίσω νάρθη δὲ θέλει. Ἡ σωστὴ ὅμως γραφὴ εἶναι, νομίζω, ὅτι μὰς ἔσωσε ἕνα ἄλλο τραγούδι ἀπὸ τῆς Συλλογῆς τοῦ Πιτσοβου, ποῦ, ἂν θυμῶμαι καλά, πηγάζει ἔτσι:

πίσω νὰ σύρει νερέεται, μπροστά νὰ πάη φοβάται, πῶς, ἂς τὸ σημειώσω, εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν ὁ Ὀμηρικὸς στίχος (Ψαῖδ. II, 93)

ἦδεσθ' ἂν ἀνήρασθαι, δεῖσαν δ' ὑποδέχθαι στίχος ποιητικώτατος τόσο στὸν Ὀμηρο, ὅσο καὶ στὸ δημοτικὸ μας τραγούδι.

Λυσιπρότερο ὅμως εἶναι ποῦ μερικὰ λάθη εἶναι τοῦ ἴδιου τοῦ κ. Βέης, καθὼς τῆς Νουβγα (Τρ. 27) ἀντὶς τῆς ρούγα, καὶ νύχτα καὶ ζήμερα (Τρ. 15) ἀντὶς νύχτα καὶ μέρα, καὶ ξεπληρώνω (Τρ. 14) ἀντὶς ξεπελώρω, καὶ ἀρκετὰ ἄλλα τέτια, ἀτέριαστα σ' ἐπιστημονικὸ βιβλίον (4). Μερικῶν του λαθιῶν ἀφορμὴ εἶναι τοῦτο, ποῦ ὁ κ. Βέης δὲν παρατήρησι ἴσως πὼς ἡ γλώσσα μας παραδέχεται καὶ ἀγαπᾷ μάλιστα τὴ συνζήση. Ἔτσι γιὰ νὰ μὴν παρατραβᾷ τὰ ἄλλα ὁ στίχος, μὰς γράφει διὸ γαπητικῶς (Τρ. 24) ἀντὶς διὸ ἀγαπητικῶς, καὶ σὴν καλύβα μου καϊμένος (Τρ. 19) ἀντὶς σὴν καλύβα μου ὁ καϊμένος. Ἀνάλογη ἀφορμὴ ἔχει καὶ τὸ λάθος κρασί τοῦ πά' δὲν πίνει (Τρ. 26) ἀντὶς κρασί τοῦ πά' δὲν πίνει.

Μὲ τὴν παρατήρησιν ὡς πρὸς τ' ὀρθογραφικὸ μέρος καὶ τελιῶνω. Ὁ κ. Βέης ἀντὶς πέντε κτλ. γράφει πέτε κτλ., δὲ βλέπω ὅμως τὸ λόγο, ἀφοῦ τὴν ἑλληνικὴν προφορὰ δὲν τὴ δίνει καν ἐρθὰ τὸ λατινικὸ d, παρὰ τὸ ν d (ὅπως ὁ ἴδιος γράφει ἄλλοῦ, δηλ. φαίνονται, Τρ. 13). Ἐπειτα ὅτι γράφει d ἀντὶς π. ἔπρεπε νὰ γράφει καὶ h ἀντὶς μπ καὶ g ἀντὶς γκ. Τὸ σωστὸ ὡς τόσο εἶναι πέντε, ἀφοῦ τὸ πτ σ' ἔμας δὲν προσφέρεται ποτὶς ἄλλιῶς παρὰ πάντα ὡς ν d.

Εἶπα πὼς μετὰ τὴν πρὶν παρατήρησιν θὰ τελιωνα, μὰ ἔχω ἀκόμα κάτι νὰ πῶ. Ὡς πρὸς τὰ ἱστορικὰ θὰ κάνει καλὰ ὁ κ. Βέης νὰ μὴν πιστέβει ἀξέταστα τὴν παράδοσιν. Ὁ Κολοκοτρῶνης ἀξάφην δὲν εἶταν ὅπως μὰς τὸν παρασταίνει ὁ πατριωτικὸς μας ζῆλος. Δὲν εἶχαν ὅλοι ἄδικο—καὶ Τούρκοι καὶ Πατριάρχης καὶ ὅλος ὁ Μωριάς—ὅταν ἀποφασίσαν νὰ ξελοθρέψουν τὴν συμμορίαν του. Ὁ Κολοκοτρῶνης εἶταν ὑπερβολικὰ ἀξιος καὶ ἔξυπνος ἄνθρωπος, μὰ χαρακτήρας ὅχι τόσο καλὸς καὶ πρὶν καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ κατόπι. Τὸ ἀμαρτίαν Κολοκοτρωνεῖς εἶναι πὸ πιθανὸ πὼς σημαίνει ὅχι τὴν καταδρομὴν τῶν Κολοκοτρωνιῶν, παρὰ τὰ μαρτύρια ποῦ ὑποφέραν οἱ δικοί μας ἀπὸ τὰ χεῖρα τους. Δὲ βγάζουμε τίποτα μετὰ τὸ νὰ κακοπαρασταίνουμε τὴν ἱστορίαν.

A. A.

4) Πολλὰ ἄλλα εἶναι τὰ δειλτοκανακάρνες καὶ μοσχαναθρεμμένα (κατ. 248).

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ κ. Δ. ΖΗΛΟΥ

2

Νάταν οἱ κάμποι θάλασσες καὶ τὰ βουνὰ κροάδια νὰ πνίγονταν ἢ κουνάρια ποῦ φέσουν τὰ φερμένα, φερμένα ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ ἀπὸ τὸ βασιλεῖα. Νὰ σηκωθεῖς νὰ πάγεις, μωρὲ Βελῆ πατῆ, στὸν Ἐπαφρο νὰ πάγεις, πίσω νὰ μὴν ἄρθεῖς. —Γυναικὲς τουρναβιώτισσες, ἔσες καὶ ἔν μὰγαποῦν ὅλες κοντὰ νάρθου. Πλινθίσμα τὰ Γιάννινα πῆχον στενὰ σουκάκια καὶ παραθύρια μὲ γυαλῖα ποῦ ῥίχνουν τὰ φερμένα. Ἄρβανίτες καὶ Βουργαροὶ πᾶσι Ἄλλῃ πατῆς κανάρι, σοῦλο τὸ ντουνὶ καμάρει καὶ σὲ μένα ἕνα λιοντάρι. Πέρα σ' ἐκείνο τὸ βουνὸ ποῦ ἀναφε καὶ καίσι κάποιος ἀγάπην ἔχασε καὶ κἀθετα καὶ κλαίει.

3

—Χαζίνια δὲ στολιζέται, χαζίνια δὲν ἀλλάζει; — Καὶ τί καλὸ ἔχω γὼ ἢ πικρὴ νὰ στολιζτῶ, νάλλῶ; Ἔνα παιδί μου χάρτε εἶθε καὶ ἀπτό ἔναι ντιλμπιντέρης κουνούτισσε μετὰ τὴν Τουρκίαν καὶ μετὰ τοὺς γιουρμπασίδες καὶ ἡ μάνα του ἀπὸ κοντὰ κλειγόντας καὶ μαδιούνας: — Γύρνα παιδί μ' στὸ δάσκαλο τὰ γράμματα νὰ μάθεις. — Δὲ θέλω ἐγὼ στὸ δάσκαλο τὰ γράμματα νὰ μάθω, θὰ μάθω μάνα μ' τὸ βιολεῖ, θὰ μάθω τὸ μπουζούκι νὰ περπατῶ στὶς ἐμορφες, εἰρτῆς τις φραγκοπούλες, νὰ μὲ κερνοῦν γλυκὴ κρασί μετὰ μαστραπᾶ γυαλένιον.

4

Παιδί μ' σὲν πᾶς στὸν Ἐλυμπο, σὲν πᾶς καὶ σὴν Ἀθήνα, νὰ χαίρετῆς τὴν κλεφτοურτί καὶ ἀπτόν τὸν Κατσαντώνη. Πᾶς τον νὰ κάσσει φρόνιμα, νὰ κάσσει ταπεινομένα, δὲν εἶναι περσιῶς; κἀτῆς νὰ κάνας ὅ,τι θέλεις. Φέτο τὸ πῆρς Ἄμου; ἀγὰς, τὸ πῆραν οἱ Ἄρβανίτες.

5

ΚΑΠΕΤΑΝΑΤΙΚΟ

Ἔνα πουλάκι ἐξέβγαίνε πὸ μέσα πὸ τ' Ἀνάπλι, χαμπέρια πᾶσι στοὺς Ἑλληνας καὶ στὰ καπετανάτα. Καὶ κλέφτες τὸ καρτέρησαν σὴν μέση ἀπὸ τοῦ δρόμου: —Καλήμερα, μάθρα παιδιά.—Καλῶς το τὸ πουλάκι. Πουλάκι μ' ποῦθεν ἔρχεσαι καὶ ποῦθεν κατεβαίνεις; —Χαμπέρια πᾶσι στοὺς Ἑλληνας καὶ τὰ καπετανάτα, Μπραῖμ πασᾶ μὰς ἔρχεται μὲζῆντα διὸ χιλιάδες, φέρνει κατῆκα τὸ φλουρί, κατῆκα τὴ γαλέτα.

6

Σηκόνουμε πολὺ πρωί, μέγρος ἀπὸ τὸν ὕπνο καὶ ἀκούω τὰ πέφκα πὼς βροντοῦν καὶ οἱ ὀξίς πὼς βάζουν καὶ τὰ λημέρια τῶν κλεφτῶν κλαίουν καὶ ἀναστενάζουν. Ὁ καπετάνιος φώναξεν, ὁ καπετάνιος λέγει: —Παιδιά μου, σᾶς περικαλῶ, πολὺ οἰτζιάν σᾶς ἔχω παιδιά μου, μὴ μᾶφῆκετε στὸν ἔρημον τὸν τόπο· ἐδῶ εἶναι τάρκούδια κατῆ μετῶν καὶ λῶκοι μετὰ ξισκίζουν. Μὴν πάρτε με καὶ εἰρτε με σὲ μίαν κρῖα βρούστα καὶ νᾶχω τὰ δέντρα συνοδιά καὶ τὰ πουλιὰ κουβέντα: καὶ φικιάτες τὸ κιθούρι μου. Ἰσάνι τῶνομά μου καὶ σὴν δεξιὰ μου τὴ μερικὴ νᾶφῆστε παραθύρι νὰ μπανοβγαίνουν τὰ πουλιὰ, νὰ φέρον τὰ χαμπέρια. Πότε θάρθει ἡ ἀνοιξή, νάρθει τὸ καλοκαίρι, νᾶνοῖξε ὁ γάβρος καὶ ἡ ὀξιά, νὰ ἤσιτισσον τὰ λημέρια, νὰ βροῦν οἱ κλέφτες στὰ βουνὰ καὶ στὰ καπετανάτα γιὰ νὰ σουρῖξω κλέφτικα...

7

Καὶ πᾶρνω ἕναν ἀνήφορο καὶ ἕναν ἀνηφορῆνη νὰ βροῦ κλαράκι φουτωτῶ, σὴν ρίζα του νὰ κάτσω, νὰ κάτσω νὰ σφιλογηθῶ τῆς φυλακῆς τὰ πᾶθια: Ἡ φυλακὴ ἔχει σίθερα καὶ σιδερένιες μπράγκες, ἔχει καὶ χωροφυλακὴ πῆχ' τὰ κλειδιὰ στὰ χεῖρα ποῦ δὲ μᾶφνουν γιὰ νὰ βγῶ ὅσω στὸ πηγαδάκι, νὰ βρέξω τὴ γλωσσίσσα μου ποῦ εἶμαι διψασμένος, νὰ πλῆνω τὸ πουκάμισο ποῦ εἶμαι λιρτισμένος,

μὲ τρώει ἡ φύρα ἀπ' τὸ καρδ' καὶ ἡ λέρα ἀπ' τὸ κορμί μου. Βασιλοπούλα τᾶκουσεν ἀπὸ ψηλὸ σαράϊ. Χαρὰ σῖφτόν ποῦ νταγκιντάει, χαρὰ πὼς ὑποφέρει, θὰ τοῦ χαρίσει ἐννιά χωριά καὶ δεκαπέντε κίστρα

8

Μάνα μου, φρίσκω μίαν φορμὴ καὶ μίαν ἀδικίαν μεγάλη, μὲ ρῖξαν μετὰ τὴ φυλακὴ καὶ κάθω τριάντα χρόνια καὶ παραπέσαν τὰ κλειδιὰ καὶ κάθω τριάντα χρόνια. Δεκατρεῖς πῆγες τὰ μαλλιά, διὸ πιθανῶς τὰ γένια. Καὶ ἀπλῶν τὸ χασάκι μου στὸν ἀργυρὸ τὸν κόρφο καὶ φρίσκω ἕνα λεφτόκαρο καὶ πᾶνω καὶ τὸ σπέρνω καὶ πᾶνω καὶ τὸ ἔσπειρα σὴς φυλακῆς τὴν πόρτα καὶ φῦτρωσε λεφτοκαριά καὶ ἀπόλυκε κλωνάρια, κλωνάρια χρυσοκλώνωσα, χρυσοῦ, μαλαματένια. Καὶ ἀνέφκα σὴν λεφτοκαριά καὶ ἄρχινησα νὰ κλαίω, καὶ ἄρχινησα νὰ τραγουδῶ τῆς φυλακῆς τὰ πᾶθια. Βασιλοπούλα τᾶκουσε ἀπὸ ψηλὸ σαράϊ: —χαρὰ σῖφτόν ποῦ τραγουδάει σὴς φυλακῆς τὴν πόρτα, θὰ τοῦ χαρίσω ἐννιά χωριά καὶ δεκαπέντε κίστρα.

9

Ἡ ΒΑΛΧΟΝΟΥΛΑ Ἡ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ

Ἄρνω γιὰ σὴς ἐμορφες καὶ γιὰ τὰς μαβρομάτες κέγῶ πᾶνω στὰ Γιάννινα στὰ μετέκα σαράια, — Πολλὰ τὰ ἐτη μπῆθ μου.—Καλὸ σὴν βλάχα ποῦθεν. Ἔσο εἶσαι ἡ βλάχα ἡ ἄμορφη στὸν κόσμο ζακουμῆνη. Βῆνεις τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φαγγάρι στήθια καὶ τὸν καθάριο ἀβγερῖνὸ τὸν ἔχεις ὀχτυλιῖδι. Βλάχα μ' τί ἄργησες νάρθει, νάρθει νὰ προσκυνῆσαι; —Ἀλήθεια μπέθ μ' ἄργησα νάρθῶνᾶ προσκυνῆσω' πᾶνάθεμα τὴν τέχνην μας πῶγομε μετὰ οἱ κλέφτες, μετὰ φόβον τρώμε τὸ ψωμί, μετὰ φόβον περπατοῦμε, μετὰ φόβο λημεριάζομε... Τὸν Ἀχιλλᾶκη φώναξε, τὸν Ἀχιλλᾶκη λέγει: —Παιδάκι μ' στρώσε στρώματα, πέντε μαζιλαράκια γιὰ νὰ πλαγιᾶσαι ἡ βλάχα μὰς μαζὶ μετὰ τὸν ἀρέντη. —Τί λές, τί λές, βρωμόσκυλο, σκυλι παραδωμένο; Ἐγὼ εἶμαι ἡ βλάχα ἡ ἄμορφη στὸν κόσμο ζακουμῆνη.

10

Κάμει ὁ Ζίντρος τὴ χαρὰ, χαρὰ στὸν ἀνιψιὸ του, ἐκάλεσεν ἐννιά χωριά καὶ δεκαπέντε κίστρα, τὸ Λάπα δὲν ἐκάλεσε, τὸ Λάπα δὲν τὸν εἶπε. Καὶ ὁ Λάπας τὸ συλλόγισσε καὶ μετὰ τὸ νοῦ του λέγει: —Νὰ πᾶσι λαγὸ ἀντρέπεται, περδῖκα εἶταν λίγη, νὰ πᾶσι ἄλλοι ζωντανὸ, ἄλλοι στολισμένο. Κανέννας δὲν τὸ λόγιασε, κανέννας δὲν τὸν εἶδε ὁ Ζίντρος τὸν ἐλόγισσεν ἀπὸ τὸ πᾶσῶρι: —Ποῦ πᾶς, βρε Λάπα κροατῆ; Πίσω βρε νὰ γυρίσεις!

ΚΡΑΣΙΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Ἄπ' τὰ ἀμπέλια τοῦ κ. Κ. Α. Στασινοπούλου.

Φυσικὰ καὶ ἀνόθευτα

Πουλιούνται ὁδὸς Ζήνωνος 4 Β.

Μαῦρο τοῦ τραπέζιου τοῦ 1903 ἢ ὅκζ λιλ.	60
Κόκκινο " " " " " "	60
Ἄσπρο " " " " " "	70
" " " " " " 1898 " " " "	1,20
Μοσχατὸ γλυκὸ " 1903 " " " "	80

Πουλεῖ καὶ περὶ ἄλλα κρασιά σὲ μπουτίλιες. Στελνοῦνται στὸ ἐξωτερικὸ σὲ βαρελάκια 25, 50 καὶ 100 ἀκαθῶνε σ' ὅποιον προκαταβῆκει τὴν ἀξίαν τοῦ κρασιῦ. Τὰ ναῦλα καὶ τὰ βαρελάκια εἶναι σὲ βάρος τοῦ ἀγοραστή.

Στὸ ἐξωτερικὸ μπουρεῖ νὰ στηλῆ καὶ ρετιναῖτο τῆς Ἀττικῆς μετὰ 60 λεπτὰ τὴν ὁκζ.

Ἰδιαίτερο συστατικὸ. Ὁ κ. Κ. Στασινοπούλος δίνει δέκα χρόνια τὸ κρασί ποῦ χρειάζεται ὁ εὐαγγελισμὸς, τὸ μεγαλύτερον καὶ καλύτερον νοσοκομεῖο τῆς Ἀνατολῆς.

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

Ο στοχασμός υψώνεται οὐ κίτι
 πού ἐχρύνονε τὰ παδιακία χρόνια.
 "Ω! τὰ μοροῦσε μιὰ στιγμή τὸ μάτι
 νὰ δῆ τὰ περσιμένα χελιδόνια!

"Ήταν — δὲν ἴταν; — μιὰ χρυσὴ λαμποῦσα
 παρμένη λὲς ἀπ' ἄχραντα μωυτήρια
 πού σοφύφερονε μιὰ χάρη κοματοῦσα
 σὰ σωθικὰ μὲ καρδιοχτύπια μύρια.

Κ' ἐρροῦδε ἡ Ἀδύη σ' ἀπόσπια δάση
 πού ἀγάπης ἄσμα τὰ κοιόφια ἀφίρον
 κι ὁ Φοῖβος ἤρχονταν γὰ νὰ γελᾷ.
 Γιατὶ τὰ περσιμένα χάρως χύνουν:

Κασσελλόριζο

M. Γ. ΠΕΤΡΙΑΝΣ

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Στ' Ὀλλανδέζικο περιοδικὸ «De Nederlandsche Spectator» (no. 43) ὁ κ. Hesseling δημοσιεύει, μὲ τὴν τίτλο «Ἑλληνικὰ φιλολογικὰ γράμματα», τὰκόλουθο ἄρθρο:

Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες εἶναι γεννημένοι δημοσιογράφοι. Κάποιος πού γνωρίζει καλὰ τὸν Ἑλληνικὸ λαὸ βεβαιώνει πὼς ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες πού βγάλανε τὸ Γυμνάσιο δύσκολα βρίσκει ἕναν πού ποιεῖ του νὰ μὴν ἔγραφε κάτι σ' ἐφημερίδα, ἢ καθένας θάχρ ἕνα δυὸ ἄρθρα στὸ λογαριασμὸ του. Μὲ τέτοια γρηγοράδα τῆς πέννας καὶ τῆς σκέψης, μπορεῖ κανεὶς νὰ στοχαστῆ ποιὸ θὰ εἶναι τὸ περιεχόμενον τῶν ἀρθρῶν: βαθειὰ κριτικὴ καὶ πολερικὴ ἀπρόσωπη εἶναι σπάνιες ἐξαιρέσεις. Ἡ Ἑλλάδα εἶναι νέος τόπος πού δὲν τὰ καταφέρει ἀκόμη νὰ μάθῃ νὰ χωρίζῃ πρόσωπα ἀπὸ πράγματα καὶ νὰ βλέπῃ στὰ κόμματα κάτι ἄλλο ἀπὸ ἔχθρα. Καὶ ἀφοῦ σὲ τόπους ἄλλους, γνωρισμένους πολὺν καιρὸ τώρα μὲ τὸν πολιτισμὸ, μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀνθρώπων δὲν κλίνει ἀκόμη σὲ τέτοια ἀνώτερη κοινωνικὴ κατάσταση, πὼς νὰ περιμένουμε στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ κάποια σημαντικὴ κἀπως μειονοψηφία νὰ φανερώσῃ μιὰ τέτοια εὐγενικὴ τάση; Καὶ ὁμοίως ὑπάρχουν κάποια γνωρίσματα πού δίνουν τέτοια ἐλπίδα. Ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς, ὁ πιὸ ἀκουσμένος μεταξὺ τῶν νεώτερων ποιητῶν, ἄνθρωπος πού δὲν τοῦ λείπει βέβαια ἡ δύναμη καὶ ἡ ἀτομικότητα, ἔδωκε ἕνα καλὸ παράδειγμα στὰ «Γράμματα» του.

Ὁ Παλαμᾶς συντρέχει μὲ λόγια καὶ μὲ ἔργα στὴν προκοπὴ τῆς ζωντανῆς δημοτικῆς γλώσσας. Γιὰ τὰ ποιηματὰ του ἔχω μιλήσει ἄλλη φορὰ μέσα στὸ ἴδιο περιοδικό. Ὅποιος ἐδιδάχθη τὰ ἔργα του, θὰ ἀπορήσῃ πού αὐτὴ ἡ κατ' ἐξοχὴν λυρικὴ ψυχὴ παρουσιάζεται τώρα ὡς δάσκαλος γιὰ νὰ διδάξῃ τὸ λαὸ του. Κάποια ὁμοίως ἰδιαίτερα περιστατικὰ ἐξηγοῦν αὐτὸ τὸ φαινόμενο.

Γιὰ μιὰ ψυχὴ λεπτὰ ὀργανισμένη, σὰν τοῦ Παλαμᾶ, ἐπινοῶν καὶ κατηγορία ἀπὸ μέρος τῶν κομμάτων εἶναι καὶ τὰ δυὸ πολὺ δύσχεστα. Καὶ ἐπειδὴ ἡ διαίρεση τῆς ἐργασίας, ὅπως ἐμεῖς τὴν ἐννοοῦμε, δὲν ἐπιβάλλει στὴν Ἑλλάδα περιορισμούς, ἐνῶ ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ φυσικὸ τοῦ λαοῦ, πού εἶναι πολὺ διαχυτικὸς, δὲν πολυεπιτρέπει τὴ σιωπὴ, γι' αὐτὸ λοιπὸν κι ὁ ποιητὴς ἀρχίζει νὰ ἀποδείχῃ, ἐνῶ ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος συχνὰ ὁ ρήτορας γράφει ποιήματα. Ἔτσι ὁ Παλαμᾶς, ἀναναχτημένος ἀπ' τὴν κριτικὴ τοῦ τελευταίου ἔργου του, ἀποράσισε νὰ

ἀπαντήσῃ καὶ νὰ δρίσῃ τί κατὰ τὴ γνώμη του ἀπαιτεῖ ἡ δραματικὴ τέχνη: σκοπὸς τῆς δὲν εἶναι νὰ στεφκνώσῃ τὴν ἀρετὴ, οὔτε νὰ περιποιηθῆ τοὺς μεγάλους, οὔτε νὰ ὑπερασπίσῃ ἐκεῖνο πού ὀνομάζου ἠθικὴ, παρὰ μόνο νὰ ἀναπαρστήσῃ τὸ ὄρασι, μὲ τὴν πραγματικὴ μορφή πού ἔχει λάβει μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ καλλιτέχνη.

ἴσως θὰ πῆ κανεὶς, τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ἀπὸ κείνα τὰ παλιὰ ζητήματα πού μὲ τὸ παραπάνω ἔχουν ἐξεταστῆ. Στὴν Ἑλλάδα ἐν τούτοις ὄχι τόσο, ὅσο ἐδῶ. Ἐκεῖ μπορεῖ κανεὶς ἀκόμη νὰ γράφῃ ἀτάκτως σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα χωρὶς νὰ φοβᾶται πὼς λέει λόγια γλιτοειπωμένα, γιατί γιὰ τοὺς περισσότερους ἀναγνώστες θὰ εἶναι ξεσκέπασμα μιᾶς καινούριας ἀλήθειας, ἂν δὲν εἶναι ἰδέα κίρτικὴ: ὅπως δῆποτε ὁμοίως τὸ ζήτημα δὲν θὰ τοὺς εἶναι ἀδιάφορο.

Μιὰ ἰδιαίτερη χάρη δανεῖζει στὰ «Γράμματα» τοῦ Παλαμᾶ ἡ γλῶσσα του. Μὲ τὴ γλῶσσα αὐτὴ, πού ὡς τώρα τὴν ξέρομε μόνο ἀπ' τὰ ποιήματα τῶν σημερινῶν ποιητῶν ἢ ἀπὸ τὴ κοινὴ ἑμιλία, παίρνει ὁ λόγος κάποια ζωηρότητα, κάτι πού κρατᾷ τὴν προσοχή.

Γιὰ ἕναν πού πειράζεται βλέποντας μὲ τί βέλανσο τρόπο ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἐπιστήμονες τῆς Ἑλλάδος, ὁ Κατζίδακας, συχνὰ βρίζεται ἀπὸ μερικὰ μισοφιλολογικὰ φύλλα, ἐπειδὴ δὲ θέλει νὰ ξέρῃ ἀπ' τὴ νέα φιλολογικὴ κίνηση (κ' ἔχει ἄδικο βέβαια) εἶναι πολὺ εὐχάριστο τώρα ν' ἀκούῃ τὴν ὑπεράσπιση τῶν σωστῶν ἰδεῶν γιὰ τὴ φιλολογικὴ γλῶσσα, καμωμένη μὲ τρόπο πειστικὸ καὶ ἐξιόπρετο, καὶ ἀπὸ ἄνθρωπο πού ὄχι μόνο ξέρει πολὺ ἀλλὰ καὶ μπορεῖ πολλὰ νὰ κάμῃ.

Ὁ Παλαμᾶς θέλει νὰ οἰκοδομῆ, ἐνῶ οἱ περισσότεροι ἀπ' τοὺς ὁμοειθεῖς του δὲ ζητοῦν ἄλλο παρὰ νὰ διορθώσουν, πρῶτα φυσικὸ, ἀλλὰ καὶ πολὺ ἐπικίνδυνο σ' ἕναν τόπο ἐξαιρετικῶς γεμάτον ἀπὸ ἐρείπια. Εὐτυχῶς ὁμοίως καὶ στὴν Ἑλλάδα σιγὰ σιγὰ κερδίζουν ἔδαφος οἱ σωστὲς ἰδέες, καὶ ἐμφανίζεται ὁλοένα περισσότερο, καὶ στὴν Ἐπιστήμην καὶ στὴν Τέχνην, ἡ ἀγάπη πρὸς κάθε τι πού ζῆ. Μπορεῖ κανεὶς σήμερα νὰ ἀναφέρῃ δυὸ τρία μυθιστορήματα πού πραγματεύονται τὸν ἑλληνικὸ χαραχτήρα τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ γλῶσσα τῶν ἔργων αὐτῶν εἶναι κάθε ἄλλο παρὰ τεχνητὴ μίμηση τῆς ἀρχαίας, εἶναι μιὰ γλῶσσα πού ἔχει πρὸς τὴ λαλούμενη τὴν ἴδια σχέση, πού εἶχε ἡ γαλλικὴ τοῦ Renan — ἢ ἂν θέλετε τοῦ Πλάτωνα — πρὸς τὴν κοινὴ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς τους.

Ἀρχισιν πιὰ τώρα νὰ μὴ φοβοῦνται νὰ μεταχειρίζονται τὴ δημοτικὴ γλῶσσα καὶ στὰ δυσκολότερα θέματα τελευταία μάλιστα σ' αὐτὴ μεταφράσαν καὶ τὴν Κριτικὴ τοῦ ἄδολου λογισμοῦ τοῦ Κάντ.

Τὴν τάση αὐτὴ τὴν καθρεφτίζουν τέλεια τὰ «Γράμματα» τοῦ Παλαμᾶ, καὶ μάλιστα σὰν καθαρῶτατος καθρέφτης, γι' αὐτὸ ἀξίζουν νὰ γνωριστοῦν καὶ νὰ ἐκτιμηθοῦν καὶ ἐξω ἀπ' τὴν Ἑλλάδα.

D. C. HESSELING

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ὁ φίλος μας κ. Κ. Βάρναλης τύπως τ' ἕνα μικρὸ καὶ ὁμορφο βιβλιαράκι διάφορα τραγουδάκια του. Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ, τὰ πρῶτα πρῶτα, δημοσιεύτηκαν ἔω καὶ τῆσσερις μῆνες, στὸν 110 ἀριθμὸ τοῦ «Νουμά», ὅστε στοὺς ἀναγνώστες μας δὲν εἶναι ἀγνωστος. Διαβάσανε τὰ τραγουδάκια τοῦ Βάρναλη, τὰ ἄριστα, κ' ἔτσι τώρα ἂν τοὺς ποῦμε πὼς τὸ μικρὸ βιβλιαράκι πούχει τὸν τίτλο «Κηρῆρες» κ' ἐξῆτα τότες τελίδες, κρύβει ζωὴ μέσα του, θὰ μᾶς πιστέψουνε.

Νὰ κ' ἕνα ποιηματάκι, — Τέλος... τὸ ἐπιγράψαι ὁ ποιητὴς — σύντομο μὰ ἐπιγραμματικώτατο:

Τὰ πόδια μου αἰμοσταίζουν ἀπ' τὸ δρόμο
 καὶ ὁ ἀνασασμός πληθαίνεται στα χεῖλη,
 γύρε νὰ ἴδεις τὸν ἄγριο σου νόμο!
 ἀπ' τὸ νερὸ πού εἴπαμε ἕνα δεῖλι
 σκυμμένοι στὸ τρεχάμενο αὐλάκι
 ἐπῆρα, ὦ Λήθη, κ' ἔρκιασα φαρμάκι.

Μπροστὰ στὰ ποιήματα εἶναι κ' ἕνας πρόλογος γραμμένος ἀπὸ τὸν κ. Στέφανο Μαρτζώκη. Ὁ κ. Μαρτζώκης τώρα τελευταῖα κατάντησε ἡ μαμμὴ τῶν πρωτόβγαλτων ποιητῶν. Κάθε λίγο καὶ λιγάκι μᾶς παρουσιάζει κι ἀπὸ ἕναν. Στὸς τόσους ὁμοίως πού μᾶς παρουσιάζει, μπορούμε νὰ τοῦ ποῦμε πὼς μονάχα ὁ Βάρναλης ἔχει κάτι ἄξια, τότες μάλιστα πού μπορούσε νὰ παρουσιάσει καὶ τὸν ἴδιο τὸν κ. Μαρτζώκη γιὰ ποιητὴ.

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Καὶ στὸ κιόσκι τῆς Ὀμονοίας

Ἡ ἸΔΙΑΔΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΛΕΞ. ΠΑΛΗ

Ἐκδόσι καινούρια (Α—Ω) τοῦ 1901, σελίδες 416, τυπωμένη στὸ Παρίσι (τυπογραφεῖο Charonet) σ' ἐκλεκτὸ χαρτί.

Ἡ τιμὴ τῆς: Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 3.—
 Γιὰ τὴς ἐπαρχίης » 3.50
 Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 3.—

Στὴς ἐπαρχίης καὶ στὸ ἐξωτερικὸ στέλνεται συστημένα ἄνεως παραπλανιστὸ ἔξοδο.

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

ΟΛΑ ΔΙΠΛΑ

Φίλε μου «Νουμά»,

Εἶχες ἄδικο πού ἔγραψες τίς προάλλες πὼς δὲν πρέπει νὰ γίνῃ καὶ δεύτερο Πανεπιστήμιο μὲ τοὺς παράδες τοῦ Δόμοπολα.

Γικτὶ νὰ μὴ γίνῃ, φίλε μου; ἴσια ἴσια, τὰ καλὰ ἰδρύματα, τὰ Ἑθνικὰ δὰ, πρέπει νὰ τάχομε διπλά στὴν τόπο μας. Ἔτσι, ἀφοῦ θάποχτήσουμε μιὰ μέρα δυὸ Πανεπιστήμια, πρέπει νὰ βρεθῆ ἕνας ἄλλος πατριώτης νὰ βάλῃ τὰ ἔξοδα νάποχτήσουμε δυὸ Βουλῆς, ἕνας τρίτος νάποχτήσουμε δυὸ ὑπουργεῖα τῆς Παιδείας, ἕνας τέταρτος νάποχτήσουμε δυὸ «Παναθηναῖα» κ' ἕνας πέμτος, πλουσιώτερος, καὶ γενναιώτερος αὐτός, γιὰ νάποχτήσουμε δέκα φρονοκομεῖα.

Μονάχα ἔτσι θὰ πάει μπροστὰ αὐτός ὁ τόπος, νὰ τὸ ξέρεις.

Δικός σου
Ἀναγνώδιος

ΓΙΑ ΤΟΝ Χ ΣΚΙΑ

Φίλατε «Νουμά»

Θὰ σοῦ πῶ ἕνα ἐπιχείρημα γιὰ νὰ σῶποιδεῖς πόσο δίκιο ἔχει ὁ κ. Σκιάς πού φωνάζει στὴ σοφὴ φυλλάδα του ὅτι ὄλ' οἱ Ρωμοὶ μιλάνε πιὰ τὴν καθρεῦσσα.

Ἐγὼ θὰ σοῦ πῶ πὼς ὄχι μονάχα τήνε μιλάμε μὰ καὶ τήνε γράφομε τὴν καθρεῦσσα ὄλ' οἱ Ρωμοὶ, κι ἂν δὲν πιστεύεις πῆγαινε νὰ τὸ δεις σὲ μιὰ ρωμικὴν ταβέρναν πού βρίσκεται στὴ δικτατοῦρα τῶν δρόμων Ἰανδρόσου καὶ Κωνσταντίας. Ἐκεῖ θὰ δεις μιὰ ἐπιγραφή θεόρατη: «Πολίτες οἱ ἄνθρωποι».

Δὲν εἶναι καθρεῦσσα αὐτό;

Σ' αυτό βεβαιότατα θα συμφωνεί μαζί μου όχι μοναχά ο κ. Σκιας, αλλά κι ο περίφημος, εκείνος σχολάρχης του δήμου Παίων κ. Τριαντάφυλλος 'Ιωαννίδης που βλέποντας πως το Τριαντάφυλλος είναι χυδαίο, άλλαξε τόνομά του κ' έγινε κ. Τριαντάφυλλος 'Ιωαννίδης.

Γεια σου

Κραδοπατρίτσας

ΜΕ ΤΟ ΜΑΧΑΙΡΙ

Φίλατάτε,

Δεν θα μπορούσε να τάρνησει πως τώρα τώρα αρχισε πιά να γίνεται κάποια σοβαρή δουλιά, στη Μακεδονία. Με τους δικούς μας τους 'Ελληνομακεδόνες, που αρχισαν κι αυτοί να δουλεύουνε Βουλγαρικά, δηλ. με γραβάδες και με σπιλέτα, περιορίζονται λίγο οι φίλοι μας οι Βούλγαροι γιατί νοιώθουνε και λόγου τους αντίδραση μ' έργα κι όχι με λόγια.

Στη Μακεδονία αρχισε να γλυκοχαράζει κάποια 'Εθνική ζωή και μακκάρι—ο κ. Εισαγγελέας θα μού δώσει την άδεια να τ' άρχισω—το γλυκοχαράκι αυτό να ζαπλωθεί και στην 'Ελεύθερη 'Ελλάδα—άδικαστο αν είναι, άνογη να λουστούνε λίγο και δώ οι Βουλγαροχάνοι.

Το 'Ελεύθερο Βασίλειο έχει τόσους και τόσους Βουλγαρούς που το πνίγουναι...

Ο φίλος σου
Ε Βουλγαρίδης

ΚΕΡΔΟΣ 335,320 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναί! **335,320** δραχμές έδωκε μέχρι τούδε το γραφείον του τραπεζομησίτου κ. **Ιω. Φωτίου** εις τους πελάτας του. 'Ιτσι εκ των άγραπτών λαχειοφόρων βιολογιών εκ του γραφείου του έχουν κερδίσει διάφορα ποσά, άνερχόμενα εις τον στρογγυλόν αριθμόν **329,840** δραχμών.

Ο κ. Ιω. Φωτίου θέλει ν' αποβιβάσει το ποσόν τούτο εις 1,000,000 δρ. 'Επιθυμούν δέ ένα συμμετάσχων τούτων πάσαι αι τάξεις της κοινωνίας ύποβιβάσει την προκαταβολήν δι' εκάστην λαχειοφόρον της 'Εθνικής Τραπέζης εις δραχ. **8** και καλεί τους θέλοντας ν' αγοράσωσι τοιαύτην να προσέλθωσιν εις το τυχερόν γραφείον του, όπου πάντως θα κληρωθή μετ' άμοιβής όμολογία τις και τι χαρά να είναι ή πρώτη με τας 70,000 χρυσάς δραχμάς την 18 Δεκεμβρίου έ. έ. οτε γεννήσεται ή κλήρωσις.

Ωστόσο το τυχερόν γραφείον του κ. **Ιω. Φωτίου**, πωλεί και λαχεία του 'Εθν. Στόλου προς δρ. 3 έκαστον, των όποιων ή πρώτη κλήρωσις γενήσεται την 2 'Ιανουαρίου 1905, ό δε πρώτος αριθμός κερδίσει: δραχ. 100,000.

ΤΟ ΖΟΥΔΙΟ ΠΟΥ ΠΕΤΡΟΒΟΛΟΥΣΕ

(Λιθάρτζι του δήμου Ψαριδος των Καλαβρύτων).

'Εδώ και πανήντα χρόνους, κάτου στα Λεγουρίτικα Καλύδια, ένας Λεγουρίτης δεν έμπορούσε να έμπη εις το καλύβι του, γιατί κάτι τον έστράβωνε με τις πέτρες. Τό είπε σε πολλούς, κ' έπήγαν και εκείνοι, και τους έβάρσεν κι αυτούς με τις πέτρες από τή σκεπή, αλλά ποίος δεν έβλέπανε. 'Ενας παπάς που δεν τό πίστευε, έ παπζ Σσαύρος Μη-

τρόπουλος από τό Λιθάρτζι, έπήγε κ' εκείνος κ' έπαθε τή ίδια: έβάλανε άνθρωπους απόξω και έτν-ράγανέ μ'ήπως ήτανε κανένας κρυμμένος και τούς έπετροβόλαγε, αλλά δεν είδανε κανένανε.

Τότε έφέρανε τό ζούδιαρη από τή Χόζοβα και τό έβαλε και τό εκάρρωσε τό ζούδιο εις τό ρουμάνι του μετοχιού των άγιών Θεόδωρο και από τότες δέ ματαπέταξε λιθάρια στο καλύβι.

Ο ζούδιαρης όμως εκείνος πέθανε σε κακή κατάσταση, και τα παιδιά του που ζούν ακόμα είναι φτωχά και έλκεινά. Γιατί τα ζωτικά τον έτιμωρήσανε για τήν καταδρομή που τους έκανε.

ΤΑ ΦΤΕΡΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

"Όταν τα μάτια μου πικρά θολώνη
Κλάμα άπ' τον πόνο,
"Αχι πώς δε δίνουνε οι μαύροι πόνοι
Φτερά στο χρόνο;

Κι όταν τα χείλη μου φιλίημα πέρνουν
'Απ' τή χαρά,
Ποιά χέρια άόρατα στο χρόνο φέρνουν
Γοργά φτερά,

ΕΝΑΣ

ΟΤΙ ΒΛΕΠΕΤΕ

"Όσοι καινούριοι συνδρομητές γραφούνε για τό 1905 μέσα στους μήνες Δεκέμβρη και Γενάρη, κι όσοι από τους παλιούς πλερώσουνε τή συνδρομή τους για τό 1905 μέσα στους δυό αυτούς μήνες, θα πλερώσουνε ό χ τώ δραχμές μονάχα για συνδρομή και θάχουνε τό δικαίωμα να παίρνουνε χάρισμα τριών δραχμών βιβλία άπ' αυτόν τον κατάλογο:

— Του Ψυχάρη: «Ταξίδι» και «Όνειρο του Γιαννίρη». Του Πάλλη «'Ηλιος και φεγγάρι». Του Φωτιάδη «Τό γλωσσικό ζήτημα». Του 'Εφταλιώτη «'Ιστορία της Ρωμοσύνης» και «Μαζώτσα, Βρουκόλακας κλπ». Του Φιλήντα «Γραμματική της Ρωμαϊκής γλώσσας». Του Κ. Πασαγιάννη «Διηγήματα». Του Σοφοκλή «Αίας» μεταφρ. Ζ. Σίδερη. Του Λόγγου «Δάφνης και Χλόη» μεταφρ. Βουτιερίδη. Του 'Αντρεάδη «Ο Μέγ-'Αλέξανδρος».

— "Ολ' αυτά τα βιβλία πουλιούνται στο γραφείο μας μια δραχμή τό ένα. Ο συνδρομητής μας λοιπόν, παίρνοντας τριών δραχμών βιβλία χάρισμα, θα πλερώνει για συνδρομή του μονάχα 5 δραχμές, θα τούρχειται μ' άλλα λόγια τό φύλλο μια δεκάρα, κι όχι δυό δεκάρες που πουλιέται στα κισκια.

— "Όποιος θέλει μπορεί να πάρει αντί άλλα βιβλία, τήν «'Ιλιάδα» του Πάλλη, καινούρια έκδοση, που πουλιέται τρεις δραχμές.

— Για τους συνδρομητές του 'Εξωτερικού μένει ή ίδια συνδρομή, 10 φρ. χρ. τό χρόνο.

— Οι συνδρομητές από τις επαρχίες, μαζί με τή συνδρομή τους, θα στέλνουν και μισή δραχμή, για να λαβαίνουν συστημένη τα βιβλία που θα διαλέγουνε.

— Είπαμε πως μονάχα τούς δυό αυτούς μήνες, Δεκέμβρη και Γενάρη, θα γίνει αυτό. 'Από τό Φλεβάρη και πέρα, ή συνδρομή θα μένει ή ίδια, 10 δρ. και δίχως δώρα.

— Οι καινούριοι συνδρομητές που θα γραφούνε μέσα στο Δεκέμβρη, θα παίρνουν χάρισμα και τα φύλλα του Δεκέμβρη, γιατί ή συνδρομή τους θα λογαριάζεται από τό Γενάρη, για ένα χρόνο.

— Ο συνεργάτης μας κ. Κρίγκερ μ'άς γράφει τ' ακόλουθα, λίγα με σημαντικά λόγια, για τή μετάφραση του Κάντ:

— «'Η μετάφραση του Κάντ, είναι τόνοις πιστή και καλή τήν έχω συγκρίνει με τό γερμανικό κείμενο. Είναι μέλιστα καλύτερη από μερικές άλλες μεταφράσεις του Κάντ».

— Ο κ. Κρίγκερ είναι Γερμανός, είναι μέλιστα και συμπατριώτης του Κάντ, αφού γεννήθηκε και κάθεται στο Königsberg. Μπορεί λοιπόν να μιλήσει με κάποια βα-

ρύτητα για τή μετάφραση, που ο σάφης μας φίλος κ. Σπανδωνής τήνε βρήκε, αν θυμόμαστε, για μια φερερή παρανόηση του Γερμανικού κειμένου!

— Ο κ. Σπανδωνής έγραψε και για τό «Μέγ-'Αλέξαντρο του 'Αντρεάδη στην 'Αστραπή» κοροϊδεύοντας ακλόωτα και τό βιβλίο και τόν συγγραφέα.

— Σ' αυτό φταίει ο 'Αντρεάδης που τούστειλε τό βιβλίο του, λησμονώντας τήν συμβουλή του Χριστού να μη ρήγνουμε τα χγια στα σκυλιά και τα μαργαριτάρικα στα γουρούνια.

— Κάτι λυπηρότατο έπαθε ο καθημένος ο κ. Μιστριώτης με τους φοιτητές που θα λάβαιναν μέρος στην παράσταση της «'Αντιγόνης» για τα χορικά.

— Σάν τους είπε πως θα προτιμηθεί και τώρα ή μουσική του Σακελλαριάδη, οι φοιτητές άρχισαν να τόν χαιρετούνε με σεβασμό και να φεύγουν ένας ένας.

— Κ' έτσι ο θαυμαστής του κ. Σακελλαριάδη άναγκάστηκε να σχηματίσει άλλον χορό, χορεύοντας σας άγριοκάτσικο από τή φούρκα του.

— Σε κάποιο 'Αμερικάνικο Πανεπιστήμιο θα σπουδάζεται τώρα κ' ή Νεοελληνική γλώσσα.

— Στο δικό μας τό Πανεπιστήμιο τίποτ' ακόμα όσο κι αν κλαίει κι αν δένεται για αυτό ο κ. Χατζιδάκις, στον πρόλογο του Λεξικού του Lidder και Scott.

— 'Από ένα κύριο άρθρο του Βολιώτικου «'Εύου» παίρνουμε τήν περιτοπή αυτή:

— «'Αλλά τί έκανε επί τέλους ο άνθρωπος αυτός; (ο κ. Γαβριηλίδης) και τόν τιμωρείτε έτσι; 'Εσκότωσε; 'Εδολοφόνησε; 'Εκλεψε; 'Υπάκουσε; 'Επηγάγει λθ... ο ι κ ο ν ο μ ί α ς;»

— Το τελευταίο αφιερώνεται στον κ. Θεοτόκη!

— «'Ενα καλό φύλλο, ο «'Επρόσκοπος», άρχισε να βγαίνει από τήν παρασμένη βδομάδα στον Πειραιά.

— Το τρίτο φύλλο του, πούχρωμα μπροστά μας αυτή τήν ώρα, μ'ας φωνάζει πως ο «'Επρόσκοπος» δεν θα μοιάσει με τις 'Αθηναϊκές εφημερίδες.

— Χωρίς να του λείπει ή πολιτική κ' ή φιλολογική όλη, είναι γιομάτος από πληροφορίες χρησιμότερες σε κάθε έμπορο, βιομήχανο ή ναυτικό—είναι, μ' άλλα λόγια, καθ'αυτό Πειραιώτικη εφημερίδα.

— Για έπιφυλλίδα έχει διαλέξει ένα από τα τέσσερα εύαγγέλια του Ζολά, τήν «'Αλήθεια» μεταφρασμένη από τόν φίλο κ. Γ. Στρατήγη.

— Μέσα στη συλλογομανία πούπιασε πάλι τούς συμπαλίτες μας, έγινε κ' ένας σύλλογος σπουδαίος που μ'ας τόν άνάγγειλε ή προχρισινή «'Εστία».

— Το σύλλογο αυτό τόν κίνασε κερτίσια με τό ρητό έρω πως έναν άντρα θα δαχτούνε σ' αυτόν, τόν φίλτατο κ. Μάρκο Σιγάλα.

— 'Ελπίζουμε πως ο φίλος μας Μάρκος δε γέρασε τότο που να παίζει ρόλο Κισλάραγα. 'Εξόν πιά κ' ή «'Εστία» τ'ά γραφει για χωρατό.

— Η συνέχεια της «'Αληθείς των ύστερικών» στέλλο φύλλο.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Κ. Λαν Βακού Ρωσίας. Σ'ας στέλνουμε «'Ιλιάδα» και «'Ηλιοφέγγαρο» Πάλλη κτλ. Για όνομα τ'ου Θεού, άλλη φορδ μη μ'ας ξαναστείλετε ρούβλια γιατί κόπηκε ή χολή μας μήν τό ιδεί κανένας πατριώτης στα χέρια μας και τό πιστέψει στάχθεται πως πληρονόμαστε από τή Ρωσία!—κ. Χρ. Βαρ. Τό λάβαμε. Δεν περνά: καμιά Κυριακή απομνημόμερο να τα πούμε;—κ. Γιαν. Γιαν. Τά «Τραγούδια του 'Ολύμπου» που δημοσιεύουμε μ'ας τάφερε ο κ. Δ. Ζήλος. Είναι 65 δλα. Πολλά άπ' αυτά βρίσκονται και σ' άλλες συλλογές, με δε σημαίνει. Και μια λίξη, κ' ένας στίχος, να παραλλάξει, έχει πάντα τήν άξια του τό Δημοτικό τραγούδι. Ο κ. Ζήλος τά μ'άζωξε στη Ραψάνη και σ' άλλα χωριά, σιμά στον 'Ολυμπο. Στη Ραψάνη, καθώς μ'ας είπε, έβαλε μια γριούλα και τού τά τραγούδησε τά περισσότερα.—κ. Παν. Θαλασ. 'Ισα ίσα τό π ρ α χ τ ι κ ό μυαλό διαμαρτυρείται πως ποτέ σε μια γυναίκα δε λένε τό ρωσικό ελάττωμά της, ούτε να τήνε χαιδέψουνε καθώς κάνας λόγος σου, γιατί ή γυναίκα γίνεται άμέσως θερίο. Για καλοσυλλογίσου τό λίγο και θα ιδεί και μονάχος σου πως ή «Κουτσή» σου δε σε σφερνει να δημοσιευτεί.—κ. Κρίγκερ. Ο κ. Ρ. τό λαβαίνει τό φύλλο. Είναι συνδρομητής. Περιμένουμε άρθρο για τή μεγάλη άνοκάλυψη του Κέλιγγ.